

UVIC
UNIVERSITAT
DE VIC

FACULTAT
D'EDUCACIÓ,
TRADUCCIÓ I CIENCIES
HUMANES.

DISCAPACITAT AUDITIVA EN EL CONTEXT EDUCATIU

Treball de final de Grau d'Educació Social

PALACIO GÜERRI, Mónica

2014/2015

PERTUSA VENTEO, Esther

Universitat de Vic, 15 de Maig de 2015

“La inclusió no és només un lloc, sinó, en essència, una actitud, un valor de profund respecte per les diferències i de compromís amb la tasca de no fer d’elles obstacles sinó oportunitats”

Ainscow, (2008); Echeita, (2006); Powers, (1996).

Agraïments

Per concloure definitivament la recerca, he de donar les gràcies a totes aquelles persones que han participat voluntàriament en la realització del treball.

En primer lloc, agrair als tres joves adolescents amb deficiència auditiva per la seva participació desinteressada en la realització de les entrevistes. Agrair, la seva disposició i confiança disposada en la meva persona. Per la seva sinceritat a l'hora de respondre les preguntes i acceptar a contestar-les sense cap problema de guió. Han sigut la part indispensable per completar la recerca, ja que sense la seva participació no hagués tingut cap sentit.

En segon lloc, a la tutora del treball, per la seva dedicació i voluntat a l'hora de disposar d'espais i temps per la realització de les tutories concertades. Agrair les seves correccions i la seva sinceritat respecte la recerca, ja que m'ha donat les eines per tal d'aconseguir un bon resultat final.

I en tercer lloc, agrair a totes les persones que han estat al meu costat donant-me suport i ànims en els moments més difícils de la recerca. Són una part molt important en el la realització del treball, per aquest motiu no volia deixar passar l'ocasió per agrair tota la confiança i força disposada en la meva persona. Gràcies per ser sempre al meu costat.

Finalment dir, que aquest treball l'he presentat jo sola, però que si no hagués sigut per totes aquestes persones la recerca no hagués arribat fins aquest punt.

Aquest treball, és un treball de reconeixement, de lluita constant i de canvi, dedicat a tot el col·lectiu de persones amb deficiència auditiva per tal de reconèixer el seu dret en la societat. Es presenta una realitat en el dia a dia d'aquestes persones amb la fi de continuar lluitant pel canvi i, no deixar mai de fer-ho per tots aquells col·lectius que per desgracia són exclosos de la societat del segle XXI.

Sumari

1. Introducció.....	pàg 6
1.1 Justificació del tema de recerca.....	pàg 7
2. Pregunta i objectius de recerca.....	pàg 8
3. Marc teòric.....	pàg 9
3.1 Característiques de sordesa.....	pàg 10
3.1.1 Aspectes del perfil psicològic del sord.....	pàg 13
3.2 Historia de l'educació del sord.....	pàg 16
3.2.1 Antiguitat (segle VIII a.c fins V d.c).....	pàg 16
3.2.2 Edat mitjana (segle V fins XV).....	pàg 18
3.2.3 Edat moderna (segle XVI fins XVIII).....	pàg 19
3.2.4 Temps actual (segle XIX fins l'actualitat).....	pàg 24
3.3 Escolarització.....	pàg 25
3.4 La llengua de signes al marc legislatiu.....	pàg 28
3.5 Comunitat sorda.....	pàg 29
4. Aplicació pràctica.....	pàg 32
4.1 Metodologia.....	pàg 32
4.2 Aspectes ètics.....	pàg 33
4.3 Mostra.....	pàg 34
4.4 Recollida de dades.....	pàg 35
4.5 Buidatge de dades.....	pàg 36
4.6 Anàlisi de dades.....	pàg 37
5. Reflexions i perspectives de futur	pàg 44
6. Bibliografia i Webgrafia.....	pàg 49

Resum

La recerca que es mostra a continuació, tracta sobre la inserció – exclusió que viu el col·lectiu de persones amb dèficit auditiu en el context escolar. L'objectiu principal és conèixer una realitat a partir d'una fonamentació teòrica i una aplicació pràctica.

El treball s'estructura en dues parts: per una banda el marc teòric que recull la informació més rellevant i necessària sobre el col·lectiu de persones sordes i la situació que viuen en la institució escolar. Per altre banda, la part pràctica que serveix per conèixer la realitat des de un punt de vista més proper. L'instrument utilitzat per la recollida de dades ha estat l'entrevistes, aquesta eina facilita la recollida d'informació de manera més directa. A partir d'aquí es pot veure quines són les necessitats i mancances que pateix el col·lectiu dins la institució escolar. Per finalitzar la recerca, es realitzen unes conclusions i reflexions finals que donaran resposta a la pregunta inicial del treball.

Paraules claus: sordesa – inserció - exclusió – institució .

Abstract

The following investigation is about the insertion – exclusion lived by the group of people with hearing impairment. The main goal is to know through a theoretical and practical basis into this reality.

The present work is been organized in two parts: framework which collects the most important and necessary information about deaf people collective and the situation that they live in an escolar institution. Practice for knowing this reality by the nearest point of view. The used tool for collecting the most direct information has been the interviews. Thanks to that has been possible to see their needs and difficulties that this collect suffer.

The final conclusion and reflection giving response to the question cause the work.

Key words: deafness – insertion – exclusion – institution.

1. Introducció

Aquest treball es proposa aprofundir sobre l'exclusió – inclusió del col·lectiu de persones sordes, per tal de conèixer la realitat que viuen en els diferents àmbits de la vida. Encara que la cerca està centrada en el context educatiu i el seu procés.

Per aquest motiu, el col·lectiu que s'ha tingut en compte durant la investigació, són els joves adolescents sords. És interessant tenir en compte aquest col·lectiu, per les dificultats de canvi que pateixen durant aquesta etapa i com les afronten dins el context educatiu.

En l'apartat 1 es profunditzarà sobre la pregunta de recerca i els objectius de la tasca. Aquest punt és important, ja que donarà raons i aspectes del perquè s'ha volgut treballar aquest tema i, quins són els objectius que es volen aconseguir durant la part pràctica del treball.

La investigació està dividida en parts, per tal de donar ordre i sentit a la recerca. A la primera part del treball es recull la fonamentació teòrica, en aquesta es pot veure les grans dificultats que ha patit el col·lectiu al llarg de l'història i com l'han superat. Aquest procés està centrat en el reconeixement de drets i oportunitats, centrant la informació dins l'àmbit educatiu.

La segona part del treball està centrada en la part pràctica de la cerca. En aquesta es troba el procés que s'ha seguit per aconseguir la informació necessària per respondre la pregunta. Entrevistes i anàlisi de dades, aquesta metodologia ha permès veure la realitat que viu un jove adolescent sord en la institució escolar. Quines són les seves mancances, necessitats i quin és el grau d'exclusió o inserció que viuen.

Per finalitzar, es treballa les conclusions extretes del contingut del treball, incloent la visió de l'educació social respecte aquesta realitat.

1.1 Justificació del tema de recerca

Quatre anys enrere vaig estudiar el Grau Superior en Interpretació de Llengua de Signes. Va ser una experiència inesperada, ja que en cap moment la meva intenció professional era decantar-me per aquest camí. Avui dia estic agraïda d'haver tingut l'oportunitat d'estudiar aquest grau, ja que va ser l'impuls per seguir estudiant i formant-me en l'àmbit social.

Durant la meva estada en el cicle vaig poder realitzar pràctiques a diferents espais on el col·lectiu de persones sordes hi era present. Un lloc on vaig tenir l'oportunitat de realitzar la meva tasca d'observació va ser dins un Institut de Barcelona. La meva tasca dins el centre era observar la feina de l'intèrpret dins l'aula i, veure quina era la seva manera d'actuar per tal de poder prendre exemple.

Però el que més em va cridar l'atenció va ser la jove adolescent amb dèficit auditiu. Es trobava sola, asseguda en un costat de la classe, completament allunyada de la resta dels seus companys. El motiu d'aquest aïllament era evitar distraccions a la interpretació. Però en comptes de veure un suport i avantatge per ella, aquell mecanisme provocava una exclusió no intencionada. Tots els seus companys reien i parlaven entre ells mentre es donava classe, ella no. Es trobava sola, l'únic vincle d'unió a la classe era la professional.

Durant la meva estada al centre, vaig poder observar les conductes de la jove i la seva relació amb els companys. Però no existia cap tipus de relació. Sempre estava sola, ja que la seva llengua de comunicació no era corresponent amb la resta. Per aquest motiu aquells dies vaig estar amb ella durant totes les hores d'estudi i de pati, durant aquest temps em va reconèixer la falta d'interès per part dels seus companys en establir contacte amb ella i com aquesta situació l'afectava emocionalment.

Aquelles setmanes van ser impactants per mi, ja que no m'esperava la realitat que em vaig trobar, l'angoixa i el patiment de la noia pel fet de trobar-se allunyada de tothom. Dins la institució hi havia dos mons, el seu i el de la resta.

2. Pregunta i objectius de recerca

La pregunta de recerca, està orientada a respondre la següent qüestió:

- ❖ Les persones amb dèficit auditiu es troben integrades en el context escolar de l'ESO?

La investigació està centrada justament en aquesta etapa escolar, ja que l'adolescència és un període difícil per qualsevol persona. El jove presenta durant l'etapa escolar necessitats educatives especials, és indispensable conèixer-les per poder-les satisfer de manera positiva.

La deficiència auditiva influeix en la personalitat del subjecte. Sobretot en àrees importants com la comunicació, el llenguatge, la socialització, els processos cognitius i la memòria. La sordesa repercuteix negativament en el procés acadèmic i limita de forma important al nen sord i adolescent durant l'edat escolar.

Marchesi, A (1987) *“Els adolescents sords arriben a aquesta etapa amb retard, mostren retard al llarg d'aquesta i, inclús en alguns casos no arriben a aconseguir aquest estadi. Les persones sordes tendeixen a un pensament més concret, més vinculat a allò directament percebut i amb menor capacitat per abstreure i crear hipòtesis”*.

Per aquest motiu, la recerca està centrada en aquesta etapa, per tal de conèixer la realitat que viuen els joves adolescents sords dins el context escolar.

Per tal de respondre a la pregunta tractada, s'han plantejat els següents objectius:

- ❖ Conèixer la relació entre les persones sordes i els professionals que comparteixen la seva educació.
- ❖ Saber les dificultats amb les que es troben les persones sordes dins la institució escolar.
- ❖ Conèixer la vivència personal de diferents persones sordes, mitjançant metodologia qualitativa.
- ❖ Analitzar els antecedents històrics, remarcant la institució escolar.

Marc teòric

El marc teòric està dividit en diversos apartats, segons la informació necessària per poder treballar la part pràctica de la recerca.

Primerament, seria necessari definir el concepte de sordesa¹, però trobar una definició que realment l'expliqui i compregui esdevé una tasca altament complicada. Tot i així, és possible destacar dues definicions considerades més adequades o apropiades: *“Qualsevol alteració tant en l'òrgan de l'audició com en la via auditiva”* de Marchesi, A (1981), i la de l'organització OMS² (2013) que defineix a la persona com *“tota persona que pateix un impediment per poder aprendre la seva pròpia llengua, continuar aprofitant els coneixements bàsics i participar en les activitats normals de la seva edat. La seva audició no és funcional per la vida quotidiana”*.

Partint de les anteriors definicions, esdevé indispensable conèixer els aspectes que formen part d'aquesta deficiència auditiva, per l'enteniment de les característiques psicològiques de la persona.

Segons el grau d'audició es deriva una primera classificació de la sordesa. Aquesta diferenciació és important tenir-la en compte, ja que el perfil psicològic de la persona canvia considerablement en funció d'aquest. En primer lloc, l'anomenada Hipoacúsia, Marco, J i Matéu, S (2003) la defineix com *“la Hipoacúsia és un important problema de salut per les repercussions que té en el desenvolupament emocional, acadèmic i social del nen, això afecta a cinc de cada mil nens en el moment del seu naixement”*. Es considera Hipoacúsia quan el grau de pèrdua auditiva és menor o igual a 70 – 75 dB³. En segon lloc, la sordesa profunda, quan la pèrdua auditiva és major a 70 – 75 dB.

Normalment les persones diagnosticades amb Hipoacúsia es solen comunicar en llengua oral, en canvi les persones amb sordesa, tendeixen per una educació bilingüe, oral i signada.

¹ Per profunditzar més sobre el concepte, visitar bibliografia i webgrafia. Referent: Marchesi (1981).

² OMS (Organització Mundial de la Salut) és l'autoritat directiva i coordinadora de l'acció sanitària en el sistema de les Nacions Unides. És la responsable de les investigacions en salut, establir normes, articular opcions de política basades en la evidència, dona suport tècnic als països i vigilar les tendències sanitàries mundials.

³ La intensitat del so és mesura en decibels (dB)

3.1 Característiques de sordesa

Un cop el concepte s'ha definit, trobem característiques que fan que cada sordesa sigui única i diferent. És important conèixer aquesta informació per saber quins són els diferents perfils que podem trobar dins la deficiència auditiva.

A continuació es mostra una taula en el qual es pot observar les diferents causes que provoquen la sordesa i, els graus per classificar-la de més lleugera a més profunda.

CAUSAS	GRAUS
Hereditària: familiars	Sordesa lleugera: entre 20 -40 dB
Prenatal: sordesa que sorgeix des del embaràs, pot ser a causa d'infeccions, hemorràgies, tòxics, això com incompatibilitat del RH dels pares.	Sordesa Moderada: 40 – 60 dB.
Perinatal: es dona durant el part, des de negligències mèdiques, prematuritat, pes baix o infeccions.	Sordesa severa: entre 60 – 90 dB.
Postnatal: després del part, causes: medicaments, otitis crònica, meningitis, traumatismes.	Sordesa profunda: 91 a 119 dB
Perlocutives o poslocutives: segons la sordesa pot aparèixer abans o després en relació a l'adquisició del llenguatge.	Sordesa total: més de 120 dB.

Per a la realització del treball, s'ha escollit el grau de sordesa profunda, ja que compleix amb les característiques adequades per la recerca. Aquest tipus de sordesa es produeix en els primers dos anys de vida, és a dir, abans d'haver aconseguit dominar el llenguatge oral. Aquest grup és el que utilitzarà la llengua de signes i, en conseqüència formarà part de la comunitat sorda⁴.

Aquest col·lectiu, normalment, solen patir problemes de socialització. Són els que tindran més dificultats a l'hora d'aconseguir una educació integrada en els centres docents. Marchesi, A (1981) *"El grup de nens sords que manifestarà de manera més clara les dificultats amb el desenvolupament comunicatiu i cognitiu i els que manifestaran amb més claredat la influència dels models lingüístics plantejats i els mètodes educatius utilitzats"*.

Aquestes són les raons que s'han tingut en compte a l'hora d'escollir el perfil descrit. Les persones sordes no arriben a integrar-se en la societat però, solen desenvolupar una educació inclusiva en escoles integrades. Es reconeix que l'adaptació al context social és necessari per tal de conèixer la societat i no aïllar-se en el silenci.

Per aquest motiu, l'estudi consisteix en conèixer el perfil de la persona sorda i les seves necessitats així com, la seva realitat dins una institució escolar. És imprescindible tenir en compte les seves variables per tal d'obtenir més informació sobre la persona i el seu procés d'aprenentatge.

Es coneixen dues variables: la variable intrínseca i la extrínseca. La primera variable aprofundeix en aspectes de diagnòstic de la sordesa i, la segona variable es centra més en la socialització de la persona, tots els àmbits de la vida diària.

⁴ COMUNITAT SORDA: "Una comunitat sorda és un grup de persones que viuen en una localitat concreta, comparteixen objectius comuns i, de diferents maneres, treballen per aconseguir aquests objectius. Una comunitat sorda pot incloure persones que no son sordes, però que reforcen activament els objectius de la comunitat i treballen amb els sords per aconseguir-los". Padden (1989:5). Més informació apartat 5 "Comunitat sorda".

VARIABLE INTRÍNSECA: DINS DEL SUBJECTE.	VARIABLE EXTRÍNSECA: FORA DEL SUBJECTE
Edat d'inici: imprescindible saber l'edat per saber si la sordesa es perlocutiva o postlocutiva.	Ambient familiar: la família escull quin tipus de llengua parlarà el seu fill, si vol que l'educació sigui bilingüe (oral i signes) o bi modal.
Moment del diagnòstic: atenció precoç, els pares han de saber el més ràpid possible si el seu nen és sord o no.	Ambient escolar: imprescindible conèixer el tipus d'escola, especial o escola integradora. El nivell del nen no serà el mateix, ja que el nivell de LS varia segons els companys.
Grau de sordesa: és important saber el grau de sordesa i el grau dels restes.	Entorn social: resposta que dona la societat davant del col·lectiu sord.

La persona es desenvolupa mitjançant el seu procés en la vida diària, les seves relacions socials, el grau de deficiència, etc. Aquests aspectes són necessaris per conèixer a la persona, ja que normalment aquest col·lectiu tendeix a tenir un caràcter tancat i introvertit. Els hi costa expressar els seus sentiments i això, fa que sigui més complicat arribar a establir un vincle de confiança. Hi trobem:

DESENVOLUPAMENT DE LA PERSONA SORDA
Cognitiu: implica que té un menor excés de la informació, la seva única via d'accés és visual.
Psicològic: presenta problemes amb la seva identitat social i personal. Té dificultats en la incorporació de normes socials.

A causa del desenvolupament cognitiu, les persones sordes vers les oients, tenen un pensament més vinculat allò directament percebut, concret i, amb menor capacitat de pensament abstracte i hipotètic.

Des de la visió evolutiva i genèrica, s'ha produït una ampla acceptació de les tesis de la psicologia soviètica. Els intercanvis socials i lingüístics tenen una forta influència en el desenvolupament cognitiu. El nen percep el món a través del llenguatge, aquest esdevé essencial en el desenvolupament cognitiu del nen. El llenguatge és una evolució dels primers intercanvis comunicatius i serveix tant per comunicar-se com per planificar i regular l'acció humana.

Per la part pràctica del treball és completament necessari tenir en compte aquests aspectes, ja que es tractarà amb joves amb aquest tipus de característiques, amb processos socialitzadors complicats pel que fa el seu desenvolupament cognitiu. Pel que fa la psicologia de la persona amb sordesa, podem trobar ítems que ens referencien les seves actituds davant la resta i les seves necessitats personals.

3.1.1 Aspectes del perfil psicològic del sord.

El desenvolupament psicològic de la persona sorda és completament diferent, hi ha dificultat per expressar-se i comprendre la realitat. Per aquest motiu moltes vegades costa conèixer els seus pensaments i els seus sentiments.

Pabón, S (2009) mostra una classificació dels punts a destacar sobre el perfil psicològic de la persona amb sordesa. Aquests són:

- ❖ **Problemes d'atenció:** la persona oient, encara que estigui distret en una determinada activitat, està rebent al mateix temps audició, informació del seu entorn (captació de fons). La persona sorda no disposa d'aquesta font d'informació, per això interromp la seva activitat per controlar el seu voltant. El nen sord dins un aula, té la mateixa conducta, d'aquesta manera es considera que el nen té falta d'atenció.

- ❖ **Immaduresa a causa de la limitació d'experiències:** tot nen s'enriqueix amb tot el que passa al seu voltant, a través de sons, veus, diàleg, converses familiars, etc. La persona sorda en canvi, es troba aïllada dins el seu entorn. A no disposar del sentit de l'oïda no podrà arribar a dominar la realitat com un altre que escolta.
- ❖ **Cert grau d'egocentrisme:** molts sords per les seves experiències, presenten un cert grau d'immaduresa en relació acceptar els seus errors, la seva capacitat d'analitzar les seves dificultats d'interacció amb base a la conducta familiar i social.
- ❖ **Accentuada afectivitat:** en general, el sord presenta una accentuada afectivitat, la seva situació de dependència, d'aïllament, dificultat de comunicació i de relacions socials fa que tingui aquesta conducta. Té una major necessitat amor, amistat, estima i consideració. Una accentuada sensibilitat al medi, és més vulnerable a les emocions, això fa que els afecti amb major freqüència d'intensitat.
- ❖ **Major dependència:** en la comunicació es veu manifesta aquesta gran dependència. L'interlocutor té que parlar més lent, vocalitzar bé, etc. Es per això que dependrà de la voluntat i la paciència del que parla. Això per alguns pot arribar a ser molest. Haurà de dependre de l'ajuda d'una altre persona, en aquest cas un professional (intèrpret) per poder anar al metge, fer trucades, etc.
- ❖ **Agressivitat, brusquedat:** molts cops es classifica a la persona sorda, com violenta, agressiva. Aquesta conducta no és física, si no a l'hora de comunicar-se amb els demés. Aquesta agressivitat es veu més quan la seva comunicació ha de ser acompanyada de signes i moviments corporals per tal de facilitar la informació a l'altre persona.
- ❖ **Sentiment d'inferioritat:** la comunicació és sobrevalorada per aquestes persones, això fa que es sentin amb un nivell més baix que un oient, ja que es en aquest punt quan les seves mancances queden al descobert. La persona queda exposada.

La dificultat comunicativa de la persona sorda afecta directament al seu entorn de relació. Encara que el col·lectiu sord comparteixi aspectes específics de la persona, no existeixen evidències de que es pugui definir una personalitat

concreta. S'ha destacat la impulsivitat i la immaduresa com característiques claus dins el col·lectiu sord, però mai s'ha de generalitzar. Tot i així és important conèixer si aquestes característiques provenen de les dificultats lingüístiques dels nens sords i com aquestes són percebudes i acceptades per la societat.

Perier i De Temmerman (1987) neguen que las persones sordes comparteixin aspectes psicològics, encara que aquesta pot portar conseqüències cognitives i conductuals. Furth i Deleau (1966) comparteixen aquesta mateixa afirmació.

En canvi Hindley (1997) arriba a conclusions completament diferents, afirmen que les persones sordes normalment pateixen més trastorns conductuals i problemes de personalitat, immaduresa, socialització i sentit d'inferioritat passiva.

Myklebust (1975), fent referencia a la personalitat, la vida afectiva, el comportament i les relacions socials dels nens sords, esmenta que són el resultat de les limitacions comunicatives de la deficiència afectiva i de les alteracions de les condicions del desenvolupament que aquest provoca. Moltes vegades l'endarreriment de l'adquisició del llenguatge i la seva influència redueixen les ocasions de contacte social, això provoca grans frustracions per els nens sords i els seus familiars.

La sordesa afecta negativament al aspecte sòcio-emocional de la persona, sobretot en l'etapa de l'adolescència. La gran majoria reben educació en escoles inclusives⁵ i amb conseqüència han de tractar als patrons més complexos de la interacció social. Aquesta transició coincideix amb l'ajust emocional i físic del adolescent sord, aquest desenvolupament afecta d'igual manera a oients i a sords. Aquesta transició fa que la inseguretat amb l'entorn sigui més intensa que en qualsevol altre etapa de la vida.

⁵ ESCOLA INCLUSIVA: és el procés d'identificar i respondre a la diversitat de les necessitats de tots els estudiants mitjançant una major participació en l'aprenentatge, les cultures i les comunitats reduint l'exclusió en l'educació. UNESCO (2006).

3.2 Història de l'educació del sord

És interessant, tenir en compte el procés històric que ha viscut la persona amb sordesa. Per tal d'arribar a conèixer el seu procés, la seva vivència i el camí de lluita que han realitzat per tal d'aconseguir el seu dret, com ésser humà i com individu actiu de la societat. Aquest apartat serveix per empatitzar amb la vivència d'aquest col·lectiu i arribar entendre el perfil psicològic tractat anteriorment, ja que és l'història la que ens marca la nostra manera de fer i de pensar, el moment i el context és primordial.

3.2.1 Antiguitat (segle VIII a.c fins V d.c)

Sánchez, F i Buffa, S (2014) *“En aquella època el naixement d'un infant sord era considerat una desgràcia, un càstig dels deus per els pecats dels pares comesos a la terra. Per aquest motiu el nen era rebutjat de la família, no es donava cap valor i fins i tot no era considerat persona”*. Exemples:

- A Grècia: creien que els sords no tenien cap possibilitat intel·lectual i moral per la falta d'oïda.
- Esparta: els nens sords eren llençats des del cim de les muntanyes.
- Roma: eren exposats en les places públiques o abandonats.

Amb això es demostra que no sempre les persones sordes han pogut gaudir d'educació com a dret propi del ésser humà, temps enrere aquestes persones eren considerades inútils socials, estigmatitzats per tots els prejudicis que van recaure sobre ells, pel simple fet de ser diferents. Van ser anys de submissió, reprimits per la visió negativa que requeia sobre ells, fins el punt que no deixaven que poguessin desenvolupar-se de manera natural com ésser humà.

Abans del segle V es creia que la persona sorda no era educable i com tal, no posseïa les capacitats necessàries per aprendre. Tota aquella persona que no estigués dins l'ideal de la perfecció que existia en aquella època, era considerat

“idiota”. Així mateix, existia la creença de que les persones “sordmudes”⁶ no tenien esperit.

A més, en l'època dels antics grecs i romans, l'oratòria estava molt valorada, per aquest motiu, les persones “sordmudes” no tenien cap dret. Entre d'altres coses, no podien comprar, vendre, heretar, ni tampoc casar-se, ja que com eren considerats persones que no tenien la capacitat de l'escolta ni de la parla, l'única manera de poder arribar al matrimoni era mitjançant el consentiment oral de les dues parts, i l'única manera de poder desenvolupar-se socialment era mitjançant el do de la parla.

Aquesta mentalitat tant tancada, de no deixar desenvolupar les capacitats intel·lectuals i socials de la persona va ser potenciada dins el món eclesiàstic. En un dels textos que va redactar Aristoteles esmenta: *“Tots aquells que son sords de naixement són també muts, per aquest motiu estan incapacitats per parlar i per elevar idees abstractes i morals (...). Els sords de naixement emeten sorolls, però no paraules. (...) L'oïda és un sentit de la disciplina.”*

Aquesta idea, és expressada en diversos textos redactats pel mateix autor i va ser continuada per Plini, aquesta va passar al més profund del pensament cristià a través de les paraules de Sant Agustí i San Alberto Magno (1949). Amb aquestes raons els escriptors cristians van arribar a negar a les persones sordes al seu dret accedir a la fe i els sagraments de l'església.

Aquesta argumentació és un reflex de la realitat que van patir les persones sordes durant aquesta etapa de les seves vides i el procés de deshumanització brutal que van patir, deixant de banda els seus drets com persona racional. No existia una mentalitat tolerant, no hi havia el remordiment. Era un fet normalitzat dins la societat. Aquesta època d'injustícia cap al sord va ser molt significativa per ells.

⁶ SORDMUDES: concepte que designa aquelles persones que no han desenvolupat o han perdut la capacitat auditiva i vocal al mateix temps. (aspecte despectiu utilitzat antigament per designar a la persona amb sordesa).

3.2.2 Edat mitjana (segle V fins XV.)

Aquesta nova etapa comença a principis del segle V fins el XV, Justament en aquest moment és quan l'església comença a tenir un paper més actiu en la vida social d'aquestes persones i es comença expandir l'idea de que les persones amb discapacitat han sigut castigades per Deu i no tenen esperit, se les relaciona amb el Diable. Moltes d'elles, són cremades en les fogueres per la Inquisició i moltes altres són enviades asils o manicomis.

Per aquest motiu fins el segle XII D.C les persones sordes no van rebre educació, no sabien llegir ni escriure. No eren reconeguts com persones responsables o amb capacitats. Aquest negament a l'educació és tractat d'igual manera dins el "Canon Discrets del Codi de Justianismo", aquest nega la possibilitat de comunicar-se de manera natural, justificant que sense escolta no poden accedir aquesta altre facultat. És una raó citada de manera dura i ferma, sense cap altre possibilitat. Aquest criteri també es recollit en les Partides d'Alfonso X on es justifiquen aquests fets: "de cap manera pot concebre un concepte de manera mental, ja que es considera que manca de ment o d'intel·ligència" a més també es nega la possibilitat a parlar "és impossible, ja que sent sord de naixement serà també mut"

Més endavant, en el S. XIII, Alfonso X el Savi, va incloure certs aspectes en la legislació referent a les persones "sordmudes". Crea una distinció entre els "sordmuts" de naixement o els que han adquirit la discapacitat per una malaltia. A més, en certes situacions de la vida, com el matrimoni, permet la comunicació mitjançant "signes" per validar-lo.

Tot aquest moviment eclesiàstic va fer que molts pares escollissin la religió com a opció més clara per els seus fills amb sordesa, existia la creença que era la millor manera de poder salvar els seus fills i portar-los per un camí de bondat i pau. Deixant per perdut el seu futur com persona independent. D'aquesta manera quedaven tancats dins els convents amb la possibilitat d'arribar a ser monges o cures de prestigi, aquesta era la seva opció en la vida encara que això no fos una elecció personal.

3.2.3 Edat moderna (segle XVI fins XVIII)

Durant aquesta etapa van sorgir diversos autors importants que van marcar un abans i un després en la vida d'aquestes persones donant oportunitats i lluitant pels seus drets.

En el S. XVI, Pedro Ponce de León, va ser un monge benedictí del Monestir de Oca (Burgos). Va rebre el càrrec d'educar a dos nens d'una família noble (aquesta família tenia diversos casos de fills/es amb sordesa congènita). La família volia educar-los, perquè de cap altre manera podrien heretar, ja que no sabien ni llegir ni escriure.

En aquests moments la medicina intentava poder avançar de manera progressiva amb trobar resultats per poder suplir les necessitats que patien aquestes persones, a l'hora de poder-se comunicar. Diverses persones sordes van voler protestar manifestant que la seva capacitat comunicativa estava intacta i que la seva forma de poder transmetre les seves idees i coneixements, podria arribar a ser de manera natural, amb la utilització de lectura labial, llenguatge gestual i l'escriptura. Tot i així és continuava amb una negació social per la impossibilitat d'impartir educació i parla aquestes persones.

Aquesta submissió que patien aquestes persones sense dret a manifestar els seus sentiments i les seves inquietuds feien que la deshumanització que patien sigues tant forta que sentien que la seva valia com ésser humà no era digna de formar part de la societat.

Dins el monestir Fray Ponce va continuar amb la seva formació, va ensenyar el codi de signes que els mateixos frares utilitzaven dins el convent per tal de no trencar el vot de silenci, aquest alfabet va anar creixent i van anar instaurant nous signes per tal de complementar la formació del sistema de comunicació. Però abans de finalitzar la seva tasca, Fray Ponce va morir, no deixant abans uns resultats òptims de la seva tasca, D. Francisco de Velasco Tovar, legítim successor del marquesat de Berlanga va ser "el primer mut en el món que va aconseguir parlar per l'indústria del varó." LASSO (1919).

Ponce de León va arribar aconseguir demostrar la capacitat que tenen les persones sordes per poder rebre educació i poder-se comunicar de manera afectiva i entenedora. Va educar el grup de germans que es trobaven dins el convent juntament amb les seves germanes que estaven ingressades al convent de Santa Clara. Totes aquestes practiques van quedar recollides dins un text que va escriure el mateix Ponce per tal de veure el mecanisme utilitzat i la seva eficàcia. Aquest mecanisme va ser copiat per diversos educadors que van voler comprovar l'eficàcia d'aquest mètode.

Aquest no es només el únic referent d'aquesta educació, Juan Pablo Bonet és un dels autors amb més rellevància dins aquest àmbit per la seva gran aportació dins aquest treball educatiu. En el S.XVII Joan Pablo Bonet va continuar amb l'obra de Fray Ponce de León. Bonet va escriure la primera obra considerada com el primer tractat modern de fonètica i logopèdia, titulat "Reducció de les lletres i l'art d'ensenyar a parlar als muts". A més, va seguir les petjades de Ponce de León dins l'àmbit educatiu dels sords i muts treballant mitjançant un mètode que combina els signes i l'alfabet manual o dactilologia.

Més endavant, en el S. XVIII, Abad de L'epée es va interessar per la llengua de signes francesa (LSF) que s'utilitzava per la comunitat sorda de París. Considerava que era un sistema de signes naturals vàlids per la comunicació, però no es considerava una llengua.

Abad L'epée va funda a París la primera escola pública per sords i va escriure la seva primera obra anomenada "Institució dels sourds-muets par la voie des signes méthodiques" (la instrucció dels sordmuts a través de signes metòdics).

Considerava que la LSF era suficient per comunicar aspectes abstractes de la comunicació, per aquest motiu, va incloure dins la LSF alguns signes metòdics de la seva invenció i també va utilitzar l'alfabet manual de Ponce de León i Bonet per l'ús de l'educació de persones sordes. És considerat com l'iniciador de l'educació institucional dels sords a través del ús del llenguatge de signes.

És el primer autor preocupat per l'educació de les persones sordes i sobretot per la seva comunicació entre oients i sords, per aquest motiu dins les seves aules també va instaurar un aprenentatge de lectura labial i de la parla.

En canvi, en Espanya no es va instaurar cap institució que es preocupés per aquestes persones, ja que en aquell moment continuaven considerats com persones sense possibilitat a l'educació.

Més endavant, S. XIX en EEUU Thomas Hopkins Gallaudet, es va començar a interessar per les persones sordes, quan va conèixer la seva veïna sorda. Es va interessar per la pràctica educativa que es treballava a Anglaterra i França i va decidir viatjar a Anglaterra a un congrés sobre l'educació de les persones sordes. Va ser en aquell congrés on va coincidir amb Abad Sicard (director de l'Escola Pública per sords de Paris) i dos ex-alumnes sords Laurent Clerc i Jean Massieu.

Aquests van convidar-lo a França per tal de conèixer el mètode que s'utilitzava dins l'escola. En el moment que va tornar a EEUU, Clerc va acompanyar a Gallaudet per tal de crear una nova escola per sords.

Van fundar a Harfort el denominat Asil Americà per l'educació i instrucció de sords i muts, Gallaudet va ser pioner en crear una Universitat amb programes especialitzats per persones sordes a la capital d'Estat Units, dins aquesta institució s'utilitza la llengua oficial de Gallaudet, "American Sign Language ASL". Aquesta és la llengua que utilitzen els estudiants i mestres treballadors del centre. Aquesta universitat és especialitzada per aquest col·lectiu encara que també atenen a persones oïdores però en nombre més reduït, aquestes persones que accedeixin a la Universitat s'exigeix el domini de l'ASL.

Centrant la informació en Espanya, Viader, F (1795) a instàncies del ministre Godoy es va promulgar en Espanya la real ordre de Carlos IV per poder obrir a Madrid un aula per sords dins el col·legi "Els Pares Escolapis de l'Avapies", el director de la institució era el sacerdot Josep Fernàndez Navarrete. Més endavant, l'any 1802 es va tancar l'aula quan es va fundar el Reial Col·legi de Sordmuts (Real Ordre de 27 de març de 1802). Va ser l'any 1800 quan es van inaugurar les primeres escoles públiques per sords en les ciutats de Barcelona i Madrid. La primera escola es va crear a Barcelona gràcies al treball i l'esforç del sacerdot Albert Martí, que va rebre el suport de Lorenzo Hervás i Panduro. Albert Martí recollia nens sords, casa per casa amb la intenció de poder-los instruir dins la pràctica educativa.

D'aquesta manera les escoles de Madrid i Barcelona han sigut referents històrics de l'ensenyança pública i gratuïta pels sords d'Espanya. A partir del 1800 les famílies no catalanoparlants enviaven els seus fills a l'escola oficial de Madrid. Així aquests dos centres van crear dos llengües de signes completament respectives a la regió i a la llengua oral del territori. A Catalunya LSC (llengua de signes catalana) i a Madrid LSE (llengua de signes espanyola). Segimon, J.M.; Viader, F.; M.P. i Codorniu, I, (1999).

Aquest impuls en l'àmbit educatiu va quedar reflectit dins la legislació. D'aquesta manera, l'any 1857, es va dictar una llei, anomenada "Llei Moyano" on es reconeixia la necessitat de la formació de mestres en continguts formatius de sordmuts i cecs.

Aquesta llei reconeixia no només la necessitat formativa especialitzada per mestres, si no també la necessitat de crear escoles específiques per alumnes sords. Va ser una llei molt nova per l'època, ja que garantia una educació primària per tots aquells sords, amb el dret a rebre una educació gratuïta i obligatòria.

El primer objectiu d'aquesta llei era, garantir un futur aquests joves sords i cecs, sense marginar a cap nen per les seves capacitats o incapacitats. Es tracta de protegir a les persones donant accés a l'educació i igualtat d'oportunitats a tots els ciutadans.

En aquest moment l'educació per la inserció de persones sordes comença a tenir un cert protagonisme, ja que fins el moment la societat s'havia encarregat de mantenir-los aïllats i en silenci.

En 1880 en Milan, es celebra el Congrés Internacional d'Educadors de Sords per tal de tractar el futur de l'educació dels sords. Després d'una sèrie de conferències, es va produir la votació. La gran majoria de persones, inclosos els propis educadors sords, van votar per la prohibició oficial del ús de la llengua de signes a les escoles i la obligació de portar a terme una educació purament oralista, basada en l'aprenentatge de la llengua exclusivament oral.

Des de aquest moment en les escoles especials per persones sords comptaven amb professionals oients per tal de que l'alumnat sord aprengués a parlar correctament.

Els EEUU va ser l'únic país que es va mostrar en contra de la decisió presa dins el Congrés i no va seguir el mètode oralista que es va imposar dins els països europeus.

Per aquest motiu EEUU és l'únic país que compta amb una Universitat especialment per sords: Universitat de Gallaudet. Va continuar amb el seu mètode de signes ASL i no va perjudicar el seu mètode d'aprenentatge. Aquesta Universitat es troba en la capital de EEUU, Washington.

A partir de 1960 es comença a recuperar la llengua de signes per tres motius:

1. Estudis reconeixen que la llengua de signes té un valor lingüístic i expressiu.
2. L'aprenentatge de la llengua de signes afavoreix la comprensió i el desenvolupament cognitiu.
3. L'oralisme, com únic mitjà d'aprenentatge, no donava els resultats esperats.

En aquest mateix any apareix l'autor William C. Stokoe, va ser un gran lingüista dels Estats Units, interessat en les investigacions modernes sobre la lingüística del llenguatge de signes.

Va publicar la monografia Estructura de la llengua de signes, aquestes investigacions van demostrar que la llengua de signes utilitzada pels sords és un codi doblement articulat, es a dir, una llengua natural. Amb aquesta teoria va treballar en el que avui dia denominem la lingüística de la llengua de signes.

Aquestes investigacions van generar interès per diversos lingüistes sobre les llengües de signes. Poc a poc la percepció que existia sobre aquest codi va anar canviant, especialment en els anys 80.

3.2.4 Temps actual (segle XIX fins l'actualitat)

Els antecedents d'escolarització de sords en les escoles organitzades per oients en Espanya tenen les seves arrels a la segona meitat del S.XX, amb la Llei General d'Educació de l'any 1970. Aquesta llei recollia el pensament d'inclusió d'alumnes amb deficiències i inadaptats socialment. Aquesta educació es plantejava dins d'aules de centres especialitzats, només quan la profunditat de l'anomalia ho fes completament necessari. En conseqüència, molts joves sords van ser escolaritzats en escoles oients.

Més endavant es va promulgar la Llei 13/ 1982 d'Integració Social dels Minusvàlids, en matèria d'educació es va desenvolupar un decret molt més específic en març de 1985. Aquesta plantejava un procés gradual d'escolarització d'alumnat amb necessitats educatives especials en escoles ordinàries o comuns durant el transcurs de vuit anys.

Aquesta llei declarà que tot nen discapacitat podrà assistir a l'escola ordinària, garantint una educació integrada. D'aquesta manera el currículum escolar va haver de ser modificat al igual que l'organització dels mateixos centres.

Aquest nou plantejament demanava també fer canvis dins el sistema de professionals que hi podíem trobar dins un centre educatiu. D'aquesta manera la legislació existent havia de procurar llocs de treball suficients pels mestres especialitzats. Van haver diverses opinions respecte aquest nou plantejament per part dels professionals. Més de la meitat reconeixien que la seva formació era insuficient pels objectius integradors de la llei (63%) i es sentien sense recursos suficients per poder proporcionar una educació igualitària a nens amb qualsevol tipus de discapacitat. D'aquesta manera es van haver de crear diversos centres amb diferents modalitats.

3.3 Escolarització

L'escolarització és un factor important per a la inserció de les persones sordes en la societat. Aquesta es treballa per tal d'oferir un reconeixement social amb igualtat d'oportunitats. En el model educatiu hi ha un ventall de possibilitats formatives, es tracta de trobar la més adequada per l'infant i la família.

Fernàndez, M (1990), fa menció a cinc models d'escolarització, són:

- ❖ **Escoles específiques per sords:** en aquestes escoles normalment s'escolaritza també als nens sords amb altres trastorns associats.
- ❖ **Aules específiques per alumnes sords en escoles oients:** aula especial en escola ordinària.
- ❖ **Aules específiques per alumnes sords en escoles d'oients a temps parcial:** part de la jornada escolar els alumnes sords estan agrupats per rebre instrucció de determinades matèries – per exemple: llengua escrita, i la resta del temps estan a l'aula ordinària amb els seus companys oients.
- ❖ **Aules comuns d'integració o d'educació compartida en les quals els alumnes sords comparteixen la jornada escolar amb companys oients.** Pot haver més d'un alumne sord dins de l'aula. Els alumnes sords poden tenir diferents suports o adaptacions.
- ❖ **Escoles en les quals el sord és una situació excepcional:** són pocs casos d'alumnes sords dins la institució.

Les escoles ordinàries es van organitzar per tal de treballar la igualtat d'oportunitats, per una persona sorda i una d'oient. Però els casos de sords dins d'un aula eren escassos. Això va provocar que els professionals del centre, no tinguessin les competències necessàries per poder impartir formació a aquests joves.

Aquesta realitat va provocar que, diverses Comunitats Autònomes s'organitzaren amb equips d'assessorament psicopedagògic i serveis de suport específics amb logopedes. La seva finalitat és la d'assessorar a l'equip educatiu del centre sobre aquest col·lectiu i les seves necessitats. Molts

d'aquests equips tenen el seu origen en les mateixes escoles integrals per nens sords.

Tot aquest procés ha fet que la comunicació signada quedés afectada dins l'aula escolar. S'oscil·la entre un monolingüisme oral o un bilingüisme – biculturalisme (llengua de signes- llengua escrita i oral). D'aquesta manera apareixen escoles amb diferents sistemes d'aprenentatge, com:

- ❖ Escoles que només utilitzen el sistema de comunicació en llengua oral.
- ❖ Escoles que prohibeixen la llengua de signes.
- ❖ Escoles que utilitzen el sistema de comunicació oral i el suport de la paraula complementària (bilingües).

Segons els interessos de la família, s'optarà per una educació més oralista o més bilingüe, on la llengua de signes és utilitzada per instruir els sords. Per aquest motiu, s'han incorporat professionals en aquest àmbit lingüístic, és el cas de les escoles bilingües.

A partir d'aquest sistema educatiu, les escoles que aposten per aquest currículum han de tenir en compte les necessitats dels seus alumnes. Dins les diferents opcions educatives, es troba personal especialitzat en les necessitats dels alumnes que hi ha en la institució. Aquests poden ser:

- ❖ Escoles que han incorporat intèrprets de llengua de signes dins l'aula.
- ❖ Escoles específiques de sords que no accepten la llengua de signes.
- ❖ Escoles amb aules ordinàries que incorporen nens sords i nens oients, amb un professional de suport que utilitza la llengua de signes per tal de poder transmetre la informació.

Aquests professionals són la base de la inclusió del jove sord dins de l'aula, ja que són els encarregats de vetllar pel reconeixement individual de la persona i garantir una igualtat d'oportunitats.

L'any 2012 es va crear la Jornada "El bilingüisme és un dret humà" a Barcelona el dia 29 de setembre. Defensa la utilització del bilingüisme com a dret i la importància social pel col·lectiu sord.

Freqüentment la concepció del nen sord es focalitza en la seva discapacitat. En la modalitat bilingüe, s'entén que aquest nen és un nen normal pel que fa a les potencialitats intel·lectuals i lingüístiques i que té una manera pròpia de vida, una manera que ell mateix construeix adaptant-la a la manca d'audició.

Una bona educació sempre ha de basar-se en el nen i en les seves necessitats. Al nen sord no li manca la capacitat de comunicar, no té cap impediment per desenvolupar plenament la funció del llenguatge i la intel·ligència. Per tant, la llengua de signes ha d'estar present en la seva educació.

La llengua de signes és un llenguatge natural, que permet una comunicació perfecta als seus usuaris. Si s'adquireix ràpidament, permet als nens sords tenir una comunicació ràpida i total en comparació amb les llengües parlades. Juga un paper importantíssim en el desenvolupament cognitiu i social dels nens sords.

L'educació bilingüe és, doncs, un dret. El dret a comunicar, pensar, estimar, aprendre plenament i de manera autònoma. I és, en tot cas, un coixí de seguretat en el cas que el nen sord desenvolupi amb dificultats la llengua oral. L'individu tindrà una llengua plena i completa, la llengua de signes.

Aquesta idea és compartida també per Alcina, A (2015) *“El fet bilingüe en les persones sordes sempre ha sigut una capacitat de manifest que permetia la comunicació – amb el nivell de perfecció que fos -, la lectura labial i la lectoescriptura, són instruments que serveixen per la comunicació i la relació entre els seus semblants oients i d'aquesta manera formar part de la societat. Per els dominis per íntims i personals, la gran majoria de les persones sordes han utilitzat i ho continuen fent, la llengua de signes”*.

D'aquesta manera s'arriba a veure la gran importància que té aquesta llengua pel col·lectiu i de quina manera arriben a crear la seva pròpia comunitat. Gràcies al desenvolupament d'una llengua pròpia que té com objectiu la seva inserció dins la societat.

3.4 La llengua de signes al marc legislatiu .

La llengua de signes es considera el mode natural d'expressió de les persones sordes perquè és congruent amb les seves capacitats sensorials intactes (la vista). Com a tal és útil per a la comunicació i com a instrument d'accés al currículum educatiu. És també important per a la construcció de la seva identitat.

No va ser fins l'any 2007, quan es fa realitat jurídica – de dret – el reconeixement de la llengua de signes en Espanya. La llengua de signes espanyola i la llengua de signes catalana i amb conseqüència de la Llei 27/2007 apareix com a dret la possibilitat d'optar per una educació bilingüe per realitzar l'escolaritat.

Sembla normal dir que la llengua de signes era present dins el marc educatiu, però de manera incompleta i marginal, s'utilitzava de manera esporàdica i només quan era tolerada per les autoritats docents. Es cert que aquesta situació, conseqüència d'un conjunt de drets de natura política, educativa, social i de determinats professionals, comença a canviar dins un context d'integració de minories socials i d'alumnes amb necessitats educatives especials, però també d'un major respecte als drets de les minories i un millor coneixement de les seves cultures i de les seves llengües.

També apareix un canvi d'actitud en molts dels professionals que treballen en el sector, la sensibilitat i la voluntat d'administracions per tal de procurar un canvi necessari en el segle XXI.

Un any abans, a Catalunya s'havia reconegut la LSC a l'Estatut del 2006, que en el seu article 50/6 diu: "Els poders públics han de garantir l'ús de la llengua de signes catalana i les condicions que permetin d'assolir la igualtat de les persones amb sordesa que optin per aquesta llengua, que ha d'ésser objecte d'ensenyament, protecció i respecte".

Quatre anys després, sorgeix la Llei 17/2010, el 2 de juny, de la llengua de signes catalana (LSC), el president de la generalitat de Catalunya va fer la següent declaració: "Sigui notari a tots els ciutadans, que el Parlament de

Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb l'establert en l'article 65 del Estatut d'autonomia de Catalunya, promulgo la següent Llei 17/2010, de 3 de juny, de la Llengua de Signes Catalana”.

Els sords és mostren orgullosos i satisfets del que han arribat aconseguir, de la seva identitat i de la seva persona, defensant el seu dret a comunicar-se de manera natural sense cap tipus de recriminació i restricció. Procés complicat i difícil, però una lluita amb grans resultats humans i culturals.

3.5 Comunitat sorda

Les persones sordes després d'haver patit els grans prejudicis socials esmentats anteriorment es van fer forts creant una comunitat amb identitat i llengua pròpia. Aquesta identitat de grup dona seguretat en la persona, ja que tots comparteixen una mateixa característica identificable, la sordesa.

“Una comunitat sorda és un grup de persones que viuen en una localitat concreta, comparteixen objectius comuns i, de diferents maneres, treballen per aconseguir aquests objectius. Una comunitat sorda pot incloure persones que no son sordes, però que reforcen activament els objectius de la comunitat i treballen amb els sords per aconseguir-los”. Padden (1989)

L'idea d'Identitat sorda és comprès com el sentiment de pertinença a la comunitat, de l'acceptació i la interiorització de les regles de comportament, costums i tradicions com a trets manifestos de la cultura sorda. Aquesta està formada per diferents trets característics, aquests són:

- ❖ Cultura: *“és el conjunt de comportament adquirits per un grup de persones que tenen com identitat la llengua, els valors, regles de conducta i tradicions”. Padden, (1989)*

“Els membres de la cultura Sorda es comporten com fa la resta de persones sordes, utilitzen la llengua de signes i comparteixen les creences de les persones sordes sobre si mateixes i sobre la resta de persones que no són sordes”. Padden, (1989)

Distinció entre comunitat i cultura. El concepte de comunitat és molt més obert, les persones oients que col·laborin amb ells de manera activa i que reconeixin aquests valors són acceptats de manera igualitària dins el grup, encara que el concepte de cultura és molt més tancat, només inclou persones amb sordesa.

- ❖ Valors: el valor més important dins aquesta comunitat és la utilització de la llengua de signes com a sistema de comunicació primari. Les persones sordes normalment senten rebuig al ús determinat d'altres sistemes de suport manual que no siguin els signes. Dins la llengua oral, les persones sordes veuen necessari i permisible en segons quines situacions la utilització de la parla, però a nivell cultural intern aquesta actitud és considerada completament inadequada.
- ❖ Llengua: la llengua de signes com resultat de la interacció entre biologia i cultura en el ésser humà, aquest representa una adaptació creativa a una limitació sensorial, transformant els recursos existents en potencial per la seva comunicació. Desenvolupen estratègies alternatives mitjançant una modalitat visual de comunicació.

“El grup de sords és un grup de persones que comparteixen un codi de conductes i valors apresos que passen de generació en generació. El procés per entrar en la cultura sorda i d'arribar a ser sord vol dir aprendre totes les conductes adequades per comportar-se com una persona sorda”. Padden, (1989).

Encara que comparteixen unes característiques similars, aquestes persones com la resta no són iguals, tenen diferents trets que fan diferents uns sords a uns altres (ètnies, vivències, tipus de sordesa, edat, sexe,...). Encara que comparteixen el denominador comú: els aspectes visuals.

Durant molt de temps s'ha utilitzat el concepte “sordmut” per definir a una persona sorda, aquesta és una denominació errònia. Aquest terme correspon a una percepció patològica de les persones sordes i pot arribar a ser percebuda per elles de forma negativa, donant entendre que no tenen capacitat comunicativa. Les persones sordes poden arribar a tenir una comunicació clara i entenedora mitjançant la llengua de signes, la llengua oral en forma escrita si aquestes persones reben una educació adequada.

4. Aplicació pràctica

La part pràctica del treball té com objectiu la cerca d'informació, mitjançant un procés de recopilació de dades utilitzades per la finalitat del treball, aquestes són les que donaran resposta a la pregunta de recerca.

La metodologia es treballarà a partir del recurs escollit, necessari per la recollida de dades i la seva justificació. A continuació, es tindrà en compte l'ètica utilitzada per la realització de la investigació, sempre tenint en compte la privacitat de la seva identitat personal. Seguidament es procedirà a l'explicació de la mostra i al buidatge de dades, i per finalitzar es realitzarà l'anàlisi i la triangulació de la informació. Relacionant la teoria amb la pràctica per tal de veure els seus matisos i contrastos.

Durant la realització de la part pràctica, és important mencionar que es va voler treballar amb els professionals del centre educatiu, per tal de tractar amb un segon punt de vista i tenir una observació més subjectiva de la realitat. Va ser una tasca complicada sense resultat positiu. Finalment, la investigació s'ha dut a terme amb els recursos i participants disponibles, dels quals s'ha extret resultats significatius que donen sentit a la pregunta plantejada.

4.1 Metodologia

La metodologia utilitzada per la cerca del treball és purament qualitativa, focalitzada a la coneixença de la realitat dels joves adolescents sords dins un aula escolar. Aquest tipus de recurs ha permès l'apropament d'aquest col·lectiu a la investigació. D'aquesta manera l'objectiu de recerca s'ha pogut analitzar de manera més concreta i exhaustiva. La participació obtinguda ha sigut útil per poder realitzar un anàlisi de dades més detallat i profitós per la pregunta de recerca.

L'entrevista⁷ ha sigut l'eina utilitzada per l'obtenció d'informació. És una eina establerta entre l'investigador i el subjecte d'estudi amb l'objectiu d'obtenir respostes verbals als interrogants plantejats sobre el problema exposat. Va ser escollida aquesta eina, ja que proporcionava llibertat d'expressió a les persones entrevistades, donant joc al plantejament de noves qüestions al llarg del diàleg. Són preguntes pautades amb unes finalitats concretes, però amb flexibilitat d'intervenció a nous plantejaments.

Les preguntes que es van utilitzar eren amb caràcter obert, amb possibilitats d'infininitat de respostes segons la persona entrevistada i la seva vivència. El model d'entrevista utilitzat va ser creat a partir d'uns interessos a treballar per la recerca. Per aquest motiu, hi ha una categorització establerta, classificant les preguntes en blocs específics. D'aquesta manera, es podria conèixer les opinions dels entrevistats en tots els àmbits educatius plantejats, des de la vivència personal fins la relació amb la institució. Les parts a tractar en l'entrevista són les següents:

- ❖ Institució
- ❖ Professionals
- ❖ Recursos
- ❖ Vivències personals.

Aquests punts recullen la informació necessària per estudiar sobre la realitat que van viure aquestes persones en aquest període escolar.

4.2 Aspectes ètics

En la part pràctica del treball, s'ha hagut de tenir present aspectes de confidencialitat de dades i elements d'ètica per tal de protegir la identitat de la persona. Aquest punt és important tenir-ho en compte, ja que la informació facilitada pels participants ha de ser utilitzada únicament amb finalitat educativa. En aquest cas les dades facilitades han sigut utilitzades pel desenvolupament del treball final de Grau.

⁷ Veure guió entrevista annex 1

Abans de la realització de cada entrevista, es va pactar un contracte oral sobre els drets de confidencialitat de la persona. Per tal de respectar en tot moment la seva intimitat i mostrar confiança per donar seguretat a la persona entrevistada.

En aquest cas, les entrevistes van ésser realitzades amb joves adolescents sords. Informació obtinguda a través de la llengua de signes. Per aquest motiu, es va haver d'utilitzar l'eina del vídeo, per tal d'obtenir les dades necessàries i poder-les transcriure fàcil i detalladament.

Destacar el caràcter confidencial i didàctic de la gravació, imprescindible doncs, va ser el consentiment dels participants protagonistes i vital per tal d'utilitzar aquesta eina (vídeo entrevista) per la fidel recollida d'informació.

4.3 Mostra

La mostra que ha estat seleccionada per la realització de la cerca, consta de tres joves adolescents sords. Tots han estudiat en institucions escolars inclusives dins l'àrea de Barcelona. A la investigació han participat dos noies i un noi, van ser les úniques persones a les que es va poder accedir, per causes de desconexença del col·lectiu.

Els tres participants gaudeixen d'un perfil semblant, en edat i recorregut escolar. Aquestes dades ens facilitarà contrastar informació i situar el moment històric. D'aquesta manera es podrà analitzar la informació des de un mateix punt de vista.

La selecció de la mostra ha sigut al atzar, van haver poques possibilitats per accedir a un major volum de participants, encara que el llenguatge no era un impediment pel desenvolupament de la part pràctica. Tot hi així, la mostra obtinguda és suficient per conèixer la realitat que viu aquest col·lectiu dins l'àmbit educatiu.

Els problemes més greus es van trobar a l'hora de poder accedir als professionals de la institució. La manca d'interès per part d'aquest col·lectiu en la participació de la recerca. Aquest fet va dificultar el poder treballar la informació amb dos punts de vista diferents. Informació clau que podria aclarir

la visió de l'educand vers l'educador. Aquest últim punt de recerca va sorgir a partir de les entrevistes realitzades als joves adolescents sords, ja que la visió que hi ha respecte la tasca del professional no és positiva. Per aquest motiu, va sorgir aquest nou interès a treballar, encara que per desgracia no es va poder accedir a la visió del professional respecte aquesta realitat.

4.4 Recollida de dades

Aquest punt de la cerca es va realitzar mitjançant el model d'entrevista dissenyat prèviament. Les dades han sigut classificades en categories per tal de poder treballar la informació de la manera més ordenada possible.

Les entrevistes es van realitzar de manera individual. Es va concertar cita prèviament amb la persona participant per tal de poder disposar del temps suficient pel correcte desenvolupament de l'esmentada part pràctica. Dues de les trobades van esdevenir en un espai tancat, més concretament en una cafeteria del barri de Sants, Barcelona. L'altre en un espai obert a elecció de l'entrevistat, també a Barcelona. Tots dos espais van ésser seleccionats segons preferència dels participants, amb la fi d'aconseguir un ambient relaxat que convidés a un diàleg fluid i proper. D'aquesta manera es garanteix l'objectiu de l'entrevista, que és la cerca de testimonis reals i sincers que parlin sobre la seva realitat en l'àmbit educatiu.

Els participants es comuniquen a partir de la llengua de signes adquirida, encara que un dels tres té recursos suficients per l'expressió en llengua oral, ja que la seva educació va ser principalment oralista. Tot i així, gràcies als coneixements adquirits en el cicle formatiu no va ser necessària la intervenció de terceres persones, per tal d'interpretar la informació expressada. D'aquesta manera es compleix el caràcter confidencial pactat.

4.5 Buidatge de dades

Aquesta part del treball, juntament amb l'anàlisi ha sigut una tasca complicada, ja que la informació tractada era molt fràgil de treballar. Són entrevistes molt personals, on la persona s'obra i comenta com ha sigut la seva etapa escolar i els problemes que han trobat a causa de la seva deficiència auditiva.

Per començar el buidatge⁸, es va dur a terme l'anàlisi de les gravacions de les entrevistes realitzades. Gràcies el permís dels entrevistats es va utilitzar el vídeo per poder transcriure-les amb més detall. La transcripció va ser molt interessant i es va poder treballar tota la informació, ja que els signes o les informacions no entenedores es van poder aclarir al llarg de l'entrevista. D'aquesta manera s'assegura que les dades siguin correctes i totalment fiables.

A continuació, es van diferenciar les respostes mitjançant la categorització esmentada anteriorment. Per tal de poder treballar la informació de manera ordenada i classificar-la segons la temàtica tractada. D'aquesta manera es pot donar importància els diferents àmbits analitzats, sempre donant importància aquell que l'entrevistat hagi volgut reafirmar i treballar amb més profunditat.

Per treballar el buidatge de dades es va procedir a la creació de graelles. Aquesta eina ens facilita que la informació estigui classificada, segons els ordres d'interès per la recerca. S'extreu els comentaris o respostes que la persona entrevistada hagi expressat, per tal de poder classificar la informació i realitzar la triangulació juntament amb la fonamentació teòrica treballada.

A l'hora de treballar la triangulació, la informació es va dividir en cinc categories finals, l'ordre es va seguir a través del criteri d'elements marcats prèviament, finalment la categorització ha sigut la següent:

- ❖ Institució
- ❖ Relació entre iguals
- ❖ Professionals
- ❖ Recursos
- ❖ Vivències personals.

⁸ Veure buidatge annex 3.

Hi ha apartats on les respostes han sigut breus, sense opció a poder indagar més sobre el tema i d'altres molt obertes. Els tres entrevistats casualment han coincidit en la gran majoria de respostes. Deixant entre veure un gran problema que sorgeix dins les aules i que, per sorpresa de la recerca no s'havia contemplat. La informació extreta en les entrevistes facilitarà la comparació entre les diferents institucions i la perspectiva de la realitat que han viscut.

4.6 Anàlisi de dades

A partir del buidatge de dades sobre les entrevistes realitzades als joves sords s'han analitzat els seus resultats mitjançant un quadre de categorització per a cada persona entrevistada, amb la finalitat de classificar la informació extreta en quatre categories.

❖ Institució

El sord 1 i sord 2 comparteixen una escolarització semblant, ambdós van estudiar en escoles inclusives, tal hi com referencia el marc teòric l'escola inclusiva són aules comuns d'integració o d'educació compartida el les quals els alumnes sords comparteixen la jornada escolar amb companys oients. Pot haver més d'un alumne sord dins l'aula. Es tracta de no separar col·lectius, si no fer inclusió dins l'aula de manera que la igualtat d'oportunitats ha de ser dins el mateix espai. Com afirma Alcina, A (2015) la importància del bilingüisme és completament adient per una persona sorda, ja que afavoreix la inserció dins la societat.

Dos dels entrevistats van estudiar l'ESO en escoles inclusives. Abans d'acabar el quart curs van fer un canvi a una altre escola inclusiva on el perfil era més semblant al seu, ja que hi havia un nombre més elevat de persones sordes. Tots dos van finalitzar l'ESO en al mateix Institut, aquest canvi es va realitzar pel mateix motiu, ells sentien soledat dins l'aula. Coincideix amb el marc teòric quan fan referència al perfil de les escoles inclusives, ja que hi ha utilització de la llengua de signes per part dels joves sords, encara que els companys oients no tenen cap tipus de coneixement sobre aquesta llengua. A l'aula no s'imparteix cap tipus de formació sobre aquesta llengua, de tal manera que la

relació s'ha d'establir entre ells mateixos en cas que vulguin comunicar-se i aprendre la llengua. Alcina, A (2015): *“El fet bilingüe en les persones sordes sempre ha sigut una capacitat de manifest que permetia la comunicació – amb el nivell de perfecció que fos –, la lectura labial i la lectoescriptura, són instruments que serveixen per la comunicació i la relació entre els seus semblants oients i d'aquesta manera permet formar part de la societat. La gran majoria de les persones sordes han utilitzat i ho continuen fent, la llengua de signes”*. D'aquesta manera la relació entre els iguals oients és complicada, pel fet que la llengua és completament diferent i això no afavoreix la seva inserció.

En canvi, el sord 3 va anar directament a una escola ordinària. Els seus familiars van decidir oferir-li una educació purament oralista sense necessitat de la utilització de la llengua de signes. Dins l'escola només tenia el suport d'un professional, el logopeda, amb la finalitat d'ajudar al jove en cas que ho necessiti. Viader, F (1999) *“les escoles ordinàries s'organitzen per tal de poder donar igualtat d'oportunitats, però els casos de sords dins l'aula eren escassos, això va fer que els professionals que es trobaven dins del centre no tinguessin les competències necessàries per poder formar a aquests joves”*. Aquest fet va provocar que diverses Comunitats Autònomes s'organitzessin amb equips d'assessorament psicopedagògic i serveis de suport específics amb logopedes per tal d'assessorar a l'equip educatiu del centre sobre aquest col·lectiu i les seves necessitats. Molts d'aquests equips tenen el seu origen en les mateixes escoles integrals per nens sords”. Hi ha preocupació per part dels diversos professionals i familiars per l'especialització d'aquestes escoles per tal de donar suport a les persones sordes que vulguin optar per una educació purament oralista, són: “Escoles que només utilitzen el sistema de comunicació en llengua oral”. Aquestes són les escoles que imparteixen aquest tipus d'educació però amb el suport d'un professional per tal de poder millorar la comunicació de la persona sorda cap a la resta. D'aquesta manera la integració és més directa, ja que la persona es comunica en un mateix codi compartit per la resta. Els familiars que decideixen escolaritzar al menor en una escola ordinària optarà per l'oralització de la llengua, en conseqüència no formarà part de la comunitat sorda. Això fa referència el marc teòric, afirmant que les

persones sordes pertinents a la comunitat sorda han de comunicar-se en llengua de signes, és un factor important de la cultura sorda.

❖ Relació entre iguals

El sord 1 afirma que la relació entre els seus companys oients era gairebé nul·la, només s'apropaven a ell per conèixer alguns signes però no per establir vincle. També existia una por interior de ser jutjat pels seus companys i ser objecte de burla. Aquesta inseguretat és una característica compartida amb la gran majoria de les persones sordes, tal i com afirma Pabón, S (2009) a la classificació del perfil psicològic. El sentiment d'inferioritat és un factor de la seva personalitat, ja que la comunicació la tenen molt valorada i això fa que es sentin exclosos. Veuen com els altres oients es comuniquen amb facilitat i ells no poden arribar aquest nivell, de manera que s'angoixen i prefereixen comunicar-se entre els seus iguals abans que amb els altres.

Aquest sentiment d'inseguretat l'han patit al llarg de l'història, ells no escolten el que diuen els altres però sí que veuen el que fan. Pateixen incertesa i por als comentaris que poden derivar de la seva persona, per això intenten evitar aquestes situacions de vulnerabilitat i no donen peu al judici, es comuniquen entre els seus iguals i d'aquesta forma es senten més tranquils i segurs. Goffman (1975) la societat no està composta per un conjunt d'individus iguals entre sí, si no que sobre la base de qualsevol diferència, certs mecanismes socials obren la possibilitat de discriminar a un determinat grup. La nostra societat tendeix a qualsevol diferència a estigmatitzar a la persona que la posseeix.

Dins de l'aula del sord 2, a diferència del sord 1, era el col·lectiu sord el que rebutjava el contacte amb els oients. Aquest fet és conseqüència de la incertesa i la desconfiança per part d'aquest col·lectiu cap els oients. D'aquesta manera s'arriba a veure un factor important de la comunitat sorda, ja que aquesta només accepta a persones amb les seves mateixes característiques i objectius comuns. En situacions molt especials accepten a persones oients, però han de tenir relació amb la llengua de signes i la comunitat. En relació al que diu Padden (1989) una comunitat sorda és un grup de persones que viuen en una localitat concreta, comparteixen objectius comuns i, de diferents

maneres, treballen per aconseguir aquests objectius. Una comunitat sorda pot incloure persones que no son sordes, però que reforcen activament els objectius de la comunitat i treballen amb els sords per aconseguir-los, com ha exposat el sord 2, tenen una cultura tancada, amb unes normes socials definides i compartides entre tots els membres d'aquesta per tal d'identificar-se com part de la comunitat. El jove entrevistat comenta que no va tenir mai cap problema per integrar-se amb el grup d'oients. A ell li agradava tenir contacte amb aquest col·lectiu amb la finalitat de millorar la inclusió.

El sord 3 en canvi no té cap tipus de queixa en la relació als seus companys oients. Exposa que ella era l'única sorda dins l'aula i que al principi quan va arribar si que van intentar fer burla perquè la veien una persona indefensa. Al cap de poc temps va saber afrontar la situació i fins i tot va formar part del grup d'oients com una més, fins el punt de participar en fer Bullying a una altre companya de classe, en aquest cas una persona oient. Això afirma la necessitat de sentiment de pertinença a un grup d'iguals, tenen dependència i necessitat d'afecta, aquesta és una de les característiques definides per Pabón, S (2009), de tal manera es pot veure aquesta acció com la necessitat d'arribar a pertànyer a un grup i ser acceptada. Això pot provocar deixar-se influenciar i involucrar-se en l'acció del grup. La persona es sent protegida i segura, i actua d'aquesta manera per sentir-se més forta com a persona.

❖ Professionals

El sord 1 i 2 comparteixen el mateix perfil de professionals: logopedes i psicopedagogs. Tots dos van estudiar en escoles amb un model inclusiu i coincideixen en una mateixa institució, que va ser on van finalitzar l'etapa de l'ESO. En canvi el sord 3 només compta amb la figura del logopeda. Aquests professionals treballen per poder incentivar la integració del sord dins l'aula i aconseguir fer de pont de comunicació entre les dues llengües sempre depenent de quin tipus de model educatiu sigui l'escolarització. Com diu Viader, F (1990) les escoles que aposten per aquest currículum han de tenir en compte les necessitats dels seus alumnes. D'aquesta manera hi ha un ventall més ampli per poder escollir el sistema educatiu que més s'adapti a l'idea formativa de la família. En aquest cas estem parlant del tercer esglaió del

ventall, ja que incorpora un professional de reforç que interpreta la informació per tal de poder-la adaptar a llengua de signes i poder-la fer entenedora. Encara que el sord 2 es queixa de la figura del logopeda dins l'aula, no creu que la seva funció sigui la més correcta, ja que ell és especialista en veu i no en el perfil dels sords i les seves necessitats. No veu correcta aquesta figura dins el centre.

El sord 1 en tot moment es queixa per la falta de vincle que hi ha entre el professional i ella. Aquesta actitud és comprensible, ja que el professional és el seu referent, la persona amb la que ha de tenir un bon vincle per facilitar la seva comunicació i poder demanar ajuda en cas de dificultats i problemes, ja que amb els altres professionals del centre és més difícil poder comunicar-se. Per aquest motiu és imprescindible el vincle entre l'educand i el educador.

En canvi el sord 3 no compta amb aquest suport de logopeda com a intèrpret, sinó que té la finalitat d'ajudar a la persona en cas de necessitat per les seves dificultats auditives. Durant l'entrevista va queixar-se diverses vegades sobre l'actitud del professional. Trobava diferències discriminatòries a causa de la seva sordesa i no es sentia tractada en igualtat de condicions que els seus companys. Aquest fet demostra que els prejudicis encara hi són presents dins aquest col·lectiu com afirma Garrido, A (1848) aquestes persones eren considerades inútils socials pel simple fet de patir aquesta minusvàlida ja eren tractats com diferents i això afecta en el seu desenvolupament humà. Desgraciadament aquestes idees avui dia continuen vigents dins la nostra societat, ja que continuem estigmatitzant amb una mirada d'inferioritat aquest col·lectiu. Aquestes distincions són les que fan al sord víctima de la seva situació, quan ells mateixos no ho consideren així i no tenen cap problema amb la seva sordesa. Ells únicament volen ser acceptats sense judicis previs.

A partir de l'anàlisi observen que són el propis professionals els que provoquen aquestes situacions d'exclusió amb les seves conductes cap aquestes persones. És impactant veure aquesta realitat, han de ser ells els responsables de la inserció dels joves sords dins la institució, de manera que s'hauria de treballar aquest fenomen a partir de la inclusió pertinent, creant dinàmiques, grups de discussió, entre altres formes de treballar per tal de poder arribar a

trencar les barreres comunicatives i tenir les mateixes oportunitats que els altres. El mateix sord 3⁹ explica una experiència dràstica i clara d'aquesta afirmació, que serveix com exemple per entendre els seus judicis en relació als professionals. Aquests arguments són destacables i completament inesperats, per aquest motiu dins el marc teòric hi ha un buit sobre aquest tema. Això mateix passa amb els sords 1 i 2, ja que tenen la mateixa sensació sobre la figura d'aquest professional. És un fet que sorprenent perquè hauria d'haver una relació molt més professional i humana cap aquest col·lectiu. Aquest perfil de professionals està format a partir de les característiques i necessitats d'aquestes persones amb la finalitat de treballar d'una manera conjunta.

❖ Recursos

Cap dels entrevistats va reclamar cap eina o material en concret que hagués trobat a faltar dins la seva etapa escolar. Tot i això van reconèixer que disposaven de poc material adaptat com per exemple: subtítols o llums d'avís de les classes, entre d'altres. Encara que no ho consideren com una funció completament necessària pel desenvolupament de les seves capacitats, ja que l'únic problema que tenen és l'oïda. Actualment hi ha més material adaptat dins les aules, aquest tema seria també interessant a treballar, amb la finalitat de poder saber més sobre les noves tecnologies adaptades dins el centre.

El sord 2 és l'únic que comenta la falta de formació en la llengua castellana. Això ho exposa perquè la seva llengua de comunicació és la catalana (LSC) i durant l'etapa de l'ESO no va rebre cap tipus de formació en castellà. Fins l'arribada al Batxillerat no va començar a rebre formació de la llengua de signes en castellà. Va poder practicar amb els seus companys de classe, però un cop va acabar el curs va perdre tots els coneixements que havia adquirit perquè ja no coneixia a persones amb el mateix perfil. Fins l'any 2007, no es fa la realitat jurídica – de dret – el reconeixement de la llengua de signes en Espanya, és aquí on apareix una nova iniciativa que ofereix l'oportunitat de poder ampliar la formació de la llengua de signes en altres idiomes, en aquest cas el que exposa el Sord 2 es poder implantar la integració de la llengua castellana dins les aules amb la finalitat de crear una educació bilingüe en tots els aspectes.

⁹ Veure entrevista annex 2.

❖ Vivència personal

Aquest mateix reconeix que l'ESO va ser una etapa complicada per ell, es va sentir molt vulnerable, i exclòs amb la resta dels seus companys i pels professionals. Durant l'entrevista va defensar l'idea d'estudiar dins d'una escola inclusiva, però al final la seva percepció va canviar, i va admetre que preferia una escola especialitzada.

D'aquesta manera rebre l'atenció que necessita de manera igualitària i que tots tinguin les mateixes oportunitats. D'aquesta manera el sentiment d'inferioritat com afirma Pabón, S (2009) es compleix, ja que es busca la seguretat de la persona . Per finalitzar, els sords 1 i 3 defineixen la seva escolaritat com un bon procés en general, deixant de banda tots els aspectes negatius sobre els professionals. Avui en dia encara la mentalitat del sord continua sent tancada i desconfiada. Els professionals del centre en concret els logopedes haurien d'ajudar en la integració de la persona i al seva inserció a la societat. També eliminar aquesta mirada victimista cap a ells que al final s'acaben acomodant en aquest rol i no avancen.

L'escola inclusiva segons la definició dels autors esmentats anteriorment, no assoleixen els objectius establerts a l'aula tal i com exposen les persones entrevistades (sord 1 i 2). Aquesta afirmació no és una generalització de tots els casos ja que únicament l'anàlisi està fet sobre tres persones amb dèficit auditiu. El sord 3 va rebre una educació purament oralista, la inserció amb els seus companys va ser acceptada. Durant l'entrevista va exposar que creia que per la inserció a la societat era necessari l'ús de la llengua oral, ja que facilita la integració amb la resta de persones i no únicament amb la comunitat sorda.

S'ha tenir en compte els drets de la persona amb la finalitat de construir una societat que integri els dos models de comunicació esmentats a l'anàlisi, la llengua oralista i al de signes. Aquests resultats reflecteixen una idea de com és la realitat d'una persona sorda dins un aula de l'ESO. Encara hi així queda camí per recórrer i seguir lluitant per una inclusió d'aquest col·lectiu dins el sistema escolar.

5. Reflexions i perspectives de futur

Treballar la sordesa i les seves necessitats en un aula educativa, ha sigut una tasca complicada i delicada. La recerca demanava profunditzar dins les vivències dels joves adolescents sords, per tal de conèixer la seva realitat, com els ha afectat la seva deficiència auditiva en relació a la institució escolar.

La investigació està basada en la pregunta de recerca:

- ❖ Les persones amb dèficit auditiu es troben integrades en el context escolar de l'ESO?

Per tal de saber si la pràctica i la teoria han sigut les apropiades per arribar a una resposta.

Després d'haver-se treballat la triangulació de dades es pot veure, la una gran mancança d'inclusió que viuen aquests joves adolescents sords, sobretot si la llengua de comunicació utilitzada és la llengua de signes. No hi ha recursos ni eines que afavoreixin la inclusió d'aquest col·lectiu amb la resta del seus companys oients. No hi ha relació entre els grups.

Els professionals logopedes del centre, segons l'opinió dels participants, no realitzen una tasca adequada dins el centre en referència al col·lectiu sord. No hi ha un treball socialitzador, les seves necessitats no arriben a ser satisfetes pels professionals. Hi ha una limitació molt gran respecte a les funcions que han de respectar vers el col·lectiu.

Per desgràcia, no es va poder accedir a la recerca de la visió del professional respecte aquesta realitat descrita, ja que van haver diverses dificultats per accedir al col·lectiu per part de les institucions educatives.

Aquest punt a tractar, hagués sigut interessant poder analitzar-ho. Molts cops les percepcions que té una persona no han de ser sempre les més properes a la realitat, sempre hi ha diversos punts de vista interessants a tenir en compte per tal de poder disposar d'una perspectiva més crítica i amb fonament.

Tot i així, la part pràctica del treball ha ajudat a trobar arguments que poguessin donar resposta a la pregunta de recerca. Aquests no arriben a ser positius i esperançadors, però sí esdevenen interessants.

La resposta en aquest cas no és positiva, com el plantejament de la pregunta. En aquest cas, la resposta arribaria a ser: la realitat que viu el jove adolescent sord dins l'aula no és inclusiva, no hi ha relació amb el context social. Es troben exclosos pel silenci, sense opcions educatives que ajudin a la integració del col·lectiu cap a la resta del grup.

La generalització no és positiva i, en tot moment s'ha intentat recalcar que la mostra era de tres joves adolescents sords de Barcelona. Òbviament dins la província hi ha un col·lectiu molt més ampli, amb experiències viscudes completament independents a la resta. Cada persona és única i diferent encara que es pugui compartir un mateix aspecte de la persona. Encara hi així no es justifica que la vivència experimentada per tres persones tingui el mateix resultat per tot el col·lectiu. Però, tot s'ha de dir, que la mostra ha sigut analitzada per diferents joves que han estudiat en escoles diferents i, totes coincideixen considerablement. Aquest és un punt interessant a tractar, ja que gràcies aquesta diferència es pot arribar al plantejar un problema existent dins la gran majoria d'institucions educatives.

Un cop s'ha plantejat la resposta a la pregunta de recerca. Es podrà treballar sobre els objectius plantejats a l'inici de la investigació i si aquests han sigut assolits o no. Els objectius eren:

- ❖ Conèixer la relació entre les persones sordes i els professionals que comparteixen la seva educació.
- ❖ Saber les dificultats amb les que es troben les persones sordes dins la institució escolar.
- ❖ Conèixer la vivència personal de diferents persones sordes, mitjançant metodologia qualitativa.
- ❖ Analitzar els antecedents històrics, remarcant la institució escolar.

En general els objectius han estat assolits positivament. S'ha pogut conèixer la realitat d'aquest col·lectiu en el context escolar. Les seves sensacions,

sentiments, vivències, relacions, etc. Ha estat possible donar una pinzellada que serveix per determinar un punt de vista sobre la realitat que es pot trobar una persona amb dèficit auditiu en el seu dia a dia dins l'aula.

Es pot veure com l'estigma del col·lectiu sord encara hi és present en la institució. Quines són les mesures aplicables per part dels professionals per millorar aquesta visió i com el jove adolescent viu la situació. Segons l'anàlisi es pot veure que no existeixen recursos socialitzadors que potenciïn la integració de la persona jove amb la resta dels seus companys.

El resultat de la recerca ha estat negatiu vers les perspectives de progrés que hi havien l'inici del treball. A la justificació de la recerca, es va explicar una vivència personal manifestant la incertesa que hi havia sobre aquesta situació, amb la perspectiva que durant els quatre anys següents la vivència que es va experimentar hagués canviat positivament. Encara que el resultat no hagi estat l'esperat, en cap moment es generalitzarà, ja que com s'ha mencionat anteriorment la mostra era bastant reduïda en comparació a la globalitat de la resta de persones sordes.

Fent referència a les limitacions de la tasca, es van generar problemes a l'hora de seleccionar la mostra, ja que no havien suficients persones disposades a participar en la recerca. Tot i així, es va disposar de tres joves amb voluntat per col·laborar en la investigació sobre el seu col·lectiu.

Una altre limitació va ser el canvi de plantejament que es va haver de donar durant el procés del treball, ja que els tres entrevistats van centrar la seva experiència en manifestar el descontent que hi havia per part dels professionals. En el marc teòric no es va treballar en profunditat aquesta mancança, ja que no es s'esperava aquesta visió negativa respecte aquesta persona. Per aquest motiu, hi ha un buit en la fonamentació teòrica que profunditzi sobre el paper de l'educador vers l'educand.

Un cop es va conèixer aquesta realitat, es va intentar treballar la visió del professional vers aquesta situació, per tal de saber el seu punt de vista respecte el seu paper com educador. Aquest treball no es va poder realitzar per dificultats d'accés al centre educatiu i al mateix professional.

Tot i així, el punt fort que es pot destacar de la cerca és el coneixement previ de la llengua de signes, aquest ha permès una comunicació fluida respecte els entrevistats, sense necessitat d'intermediaris que interpretessin la informació tractada. En tot moment, els participants han avaluat aquest coneixement com positiu, ja que demostra un interès en el col·lectiu valorat gratament. Aquest coneixement incentiva de manera indirecta la seva atenció respecte l'estudi, ja que s'analitza una situació complicada que han viscut, hi veuen interessant fer conèixer la realitat que han viscut.

La recerca en general, ha sigut un aprenentatge interessant a treballar, s'ha seguit un procés de cerca que ha permès conèixer una realitat existent en la nostra societat actual, en la que s'ha donat un protagonisme al col·lectiu i a la seva realitat educativa. Ha estat un procés gratificant ja que ha permès tenir més coneixements sobre aquest col·lectiu tan poc estudiat com són les dificultats i necessitats que viu una persona sorda dins la societat.

Per concloure, mencionar el llarg recorregut que ha portat la investigació fins aquest punt, el final del treball. La disposició i les ganes de tractar un tema rellevant per la persona és completament necessari per a la realització d'una bona recerca. Ha estat un procés interessant i nou, ja que la responsabilitat de treballar un tema d'interès personal sobre una realitat social és una feina delicada que s'ha de tractar amb respecte, tan per la informació adquirida a partir del mètode qualitatiu com de la fonamentació teòrica analitzada. En general ha estat un treball gratificant a la vegada que dificultós per les limitacions trobades durant el procés, encara que aquestes han sigut solucionades de manera positiva per tal de poder concloure amb una resposta cap a la pregunta de recerca plantejada al inici de la investigació.

Des de la mirada de l'educació social, aquest treball és important, ja que tracte aspectes d'inclusió i d'exclusió socials. Com les persones amb dèficit auditiu es troben exposades davant la resta d'individus i com la societat estigmatitza de manera natural aquest col·lectiu.

Existeix una visió generalitzada sobre la incapacitat d'aquest col·lectiu en poder-se relacionar de manera social, quan s'ha demostrat que la seva discapacitat es pot transformar en la capacitat de transmetre de manera natural

informació i comunicació. Aquesta visió ha de ser treballada, mitjançant dinàmiques i recursos que facilitin aquesta integració dins el context escolar. No s'ha de mirar cap un altre costat deixant que aquesta realitat tan significativa continuï ésser vigent dins la institució escolar. Els professionals haurien d'estar més disposats a canviar aquesta realitat que es viu en el dia a dia d'aquestes persones, per tal de treballar la inclusió del col·lectiu dins la societat, ja que l'etapa escolar és un moment en la vida important i necessari per qualsevol persona, que marca punt importants de la personalitat dels individus. Per aquest motiu crec interessant aquesta feina socialitzadora en les aules.

En la declaració de Salamanca, document polític que defensa els principis d'una educació inclusiva, proposa que *"tots els alumnes tinguin el dret a desenvolupar-se d'acord a les seves potencialitat i a desenvolupar les competències que permetin participar en societat. Per aconseguir aquest objectiu, el sistema escolar té la responsabilitat d'oferir una educació de qualitat a tots els alumnes"*. UNESCO (1994).

Com a perspectiva de futur, el treball ha demostrat en certa manera una realitat vigent dins les aules, encara que no és una conclusió generalitzada. Com a futura recerca, s'hauria de treballar el col·lectiu dels professionals logopedes dins les aules. La seva visió i la seva labor davant el col·lectiu, per tal de saber quina és la seva visió vers aquesta realitat i el perquè no s'arriba a treballar aquest procés de socialització i, de vincle amb el jove amb dèficit auditiu. S'ha de treballar les mancances analitzades per tal de eliminar barreres que dificultin l'accés, ja que és un col·lectiu exposat a situacions d'exclusió i els que més necessiten d'una educació, d'una bona educació.

"Fer efectiu el dret a l'educació exigeix garantir que tots els nens, nenes i joves tinguin, en primer lloc, accés a l'educació, però no a qualsevol educació, sinó a una de qualitat amb igualtat d'oportunitats. Són, justament, aquests tres elements els que defineixen la inclusió educativa o l'educació inclusiva". Ainscow, Booth i Dyson, (2006); Echeita y Duk, (2008).

6. Bibliografia i Webgrafia

- ❖ AINSCOW, BOOTH i DYSON, (2006). *“Improving schools, developing inclusion Londres: Routledge.”*. Dins: Ana Belén Domínguez. *Educación para la inclusión de alumnos sordos. Revista Latinoamericana de Educación Inclusiva*. Puerto Rico, p. 46
- ❖ ALCINA MADUEÑO, Alfredo (2015) “Las lenguas de signos en la educación bilingüe: un enfoque plurilingüe e intercultural” *Revista de la Asociación de Inspectores de Educación de España*. Núm. 13, p. 1.
- ❖ ARIAS VELÁSQUEZ, Noemi Gisela (2005) “La educación inclusiva de niños sordos en la comunidad educativa de Zárate-Lima-Perú” [en línia] <<http://redescepalcala.org/inspector/DOCUMENTOS%20Y%20LIBROS/EDUCACIONESPECIAL/LA%20EDUCACION%20INCLUSIVA%20DE%20SORDOS.pdf>> [Consulta: 18.03.2015].
- ❖ ARISTÓTELES “Historia animalium, libro IV, cap.9. De senseu et sensato, cap1”. Dins: López Torrijo, Manuel (2005) *La educación de las personas con sordera. La escuela oralista española*. Valencia. Martín Impresores, S.L. p.16
- ❖ CORVERA, Jorge i GONZÁLEZ, Fabiola (1999). “Psicodinamia de la sordera”. [en línia]: *Artículos de revisión. México D.F Instituto Mexicano de Otolología y Neurología*. <http://www.anmm.org.mx/bgmm/1864_2007/2000-136-2-139-152.pdf> [Consulta: 28.04.2015]
- ❖ CUADRADO MORALES, JOSÉ FÉLIX (2010) “Los discentes con sordera”. [en línia]: *Integración educativa*. Núm 31. Granada. http://www.csicsif.es/andalucia/modules/mod_ense/revista/pdf/Numero_32/JOSE%20FELIX_CUADRADO_2.pdf [Consulta: 7.04.2015].

- ❖ DELEAU, M (1966) "*Communication et gènesi de l'identité. Vivre sourd aujourd'hui...et demain?*". Dins: Jorge Corvera i Fabiola González *Psicodinamia de la sordera*. Instituto Mexicano de Otología y Neurología, México D.F p.140

- ❖ FERNÁNDEZ VIADER, Maria del Pilar (2008). "Modelos actuales de la educación bilingüe para los sordos en España". *Revista de psicolingüística applicatta (RIPLA)*, p. 2-8.

- ❖ FURTH, HG (1966) "*Thinking without language: psychological implications of deafness*". Dins: Jorge Corvera i Fabiola González *Psicodinamia de la sordera*. Instituto Mexicano de Otología y Neurología, México D.F p.140

- ❖ GARRIDO, Alicia i FALAGÁN, Maitane (2013) "*Historia de la Educación de las personas sordas*". [en línia]. <https://docs.google.com/presentation/d/1DyN_2qHXsOonrvnZjbEyWMnCNJ5AjHnMs8FmanuCrRE/edit?pli=1#slide=id.p13> [Consulta: 20.03.2015].

- ❖ HINDLEY, P (1997) "*Psychiatric aspects of hearing impairment*". Dins: Marina Simón *Educación I desarrollo socioemocional en los niños sordos*. Gallaudet University Universidad Autónoma de Entre Ríos. p.129

- ❖ "Llei 17/2010, del 3 de juny, de la llengua de signes catalana" Publicada en el *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 729/VIII, del 2 de juny de 2010.

- ❖ MARCHESI Álvaro, ALONSO Pilar, PANIAGUA Gema i VALMASEDA Marián (1981) *Desarrollo del lenguaje y del juego simbólico en niños sordos profundos*. Madrid. Centro de publicaciones. Secretaria General Técnica.

- ❖ MARCO, Jaime i MATÉU, Sagrario (2003) *Detección precoz de la Hipoacusia en recién nacidos [En línea]: Libro blanco sobre la Hipoacusia*. Madrid: Ministerio de Sanidad y Consumo. <http://www.msssi.gob.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/maternalInfantil/docs/hipoacusia.pdf> [Consulta: 18.03.2015].

- ❖ MOLINS, Esther, GONZÁLEZ, Menchu, PARDO, Alícia i CARREÑO, Gemma (2012) *“El bilingüisme és un dret humà”* [en línea]: *Setmana internacional de les persones sordes*. 1º edició. Barcelona. ADCS-DifuSord.
<<http://agora.xtec.cat/credajordiperello/intranet/index.php?module=documents&type=user&func=downloadDocument&documentId=112>> [Consulta: 8.04.2015].

- ❖ MYKLEBUST, H (1975) *“Psicología del sordo”*. Madrid. LIBROPOLIS

- ❖ PABÓN SERRATO, Sabina (2009) *La discapacidad auditiva ¿Cómo es el niño sordo? [en línea]: La discapacidad auditiva. Desarrollo psicológico del niño sordo*. Núm 16 Córdoba: E.O.E <http://www.csicsif.es/andalucia/modules/mod_ense/revista/pdf/Numero_16/SABINA_PABON_2.pdf>. [Consulta: 7.04.2015].

- ❖ PADDEN (1989) *“Inside Deaf Culture”*. Dins: Ministerio de educació. *Las personas sordas y su realidad social. Un estudio descriptivo*. Madrid.

- ❖ PERIER, O i TEMMERMAN, P (1987) *“The child with defective hearing. Medical, educational, sociological and psychological aspects”*. Dins: Jorge Corvera i Fabiola González *Psicodinamia de la sordera*. Instituto Mexicano de Otología y Neurología, México D.F p.140

- ❖ SÁNCHEZ, Frida i BUFFA, Susana (2014) *“Historia de la educación de las personas sordas y Trabajo aúlico”*. [en línea]. <<http://es.slideshare.net/susanabuffa/1-historia-de-la-educacin-de-las-personas-sordas>> [Consulta: 20.03.2015]
- ❖ FERNÁNDEZ, M.P i PERTUSA, E (2004) *“El valor de la mirada: sordera y educación”*. Barcelona. PUBLICACIONS I EDICIONS DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA, 2005.
- ❖ UNESCO (1994). *“Informe final. Conferencia mundial sobre necesidades educativas especiales: acceso y calidad”*. Madrid: UNESCO/ Ministerio de Educación y Ciencia.
- ❖ VILLALBA, Antonio (1996). *“Las necesidades educativas de los alumnos sordos. Aspectos a considerar”* [en línea]: *Atención Educativa de los alumnos con NEE derivada de una deficiencia auditiva. Consellería de Cultura, Educación y Ciencia. Generalitat Valenciana*. Paidós. Valencia <<http://www.aeivalencia.com/DesarrolloCognitivo.pdf>> [Consulta:28.04.2015]
- ❖ VINARDELL, Marta i Maristany (1990). *“El derecho del niño sordo a crecer bilingüe”*. [en línea]: *Sección de Educación de DifuSord “Asociación de Difusión de la Comunidad Sorda”*. Barcelona. Universidad de Neuchael. <<http://www.escriptorioeducacionespecial.educ.ar/datos/recursos/pdf/el-derecho-de-crecer-bilingee.pdf>>. [Consulta: 1.05.2015]

Annexos

DISCAPACITAT AUDITIVA EN EL CONTEXT EDUCATIU

PALACIO GÜERRI, Mónica

2014/2015

PERTUSA VENTEO, Esther

Universitat de Vic, 15 de Maig de 2015

Treball de final de Grau d'Educació Social

SUMARI

1. Annex 1: Guió entrevista.....	pàg 54
2. Annex 2: entrevistes als joves adolescents sords.....	pàg 56
2.1 Entrevista sord 1.....	pàg 56
2.2 Entrevista sord 2.....	pàg 60
2.3 Entrevista sord 3.....	pàg 65
3. Annex 3: quadres de categorització de les entrevistes.....	pàg 69
3.1 Entrevista sord 1.....	pàg 69
3.2 Entrevista sord 2.....	pàg 75
3.3 Entrevista sord 3.....	pàg 83

Annex 1: Guió entrevista

Institució:

1. En quina escola vas realitzar l'ESO?
2. Va ser la mateixa durant tota la etapa escolar? O vas realitzar un canvi?
3. Quin tipus d'escola era? Inclusiva, especialitzada,...?
4. Hi havia més companys sords en la teva classe?
5. Els teus companys oients tenien coneixement de la llengua de signes?
6. Com era la teva relació amb ells?
7. Et senties part del grup?
8. Vas estar agust en aquesta institució? (explicació sensacions)

Professionals:

1. Quin tipus de professionals hi havia dins el centre?
2. Els mestres s'adaptaven i tenien en compte les teves necessitats?
3. Disposàveu de la figura d'un intèrpret?
4. Si és que si, funcionava bé la relació amb aquest professional?

Recursos i eines:

1. El col·legi disposava de material adaptat?
2. Quin tipus de material?
3. Si es que no, quin material vas trobar a faltar? Quines eren les teves necessitats dins el centre?
4. Creus que el col·legi esta ben adaptat? Quines millores creus necessàries i que vas requerir?

Vivència personal:

1. Com defineixes el teu trajecte durant aquesta etapa? Bona o dolenta? Perquè?
2. Quines van ser les teves sensacions?
3. Algun fet a destacar?
4. El col·legi va respondre correctament a les teves necessitats?
5. Amb els teus companys d'aula, et senties part de grup? Vas estar be durant aquesta etapa?
6. Quins canvis realitzaries si poguessis canviar algú?

ANNEX 2: ENTREVISTES ALS JOVES ADOLESCENTS SORDS.

1.1 ENTREVISTA SORD 1

Institució:

1. En quina escola vas realitzar l'ESO?

Vaig estudiar al Institut Josep Pla.

2. Va ser la mateixa durant tota la etapa escolar? O vas realitzar un canvi?

Em vaig canviar al institut Consell de Cent perquè hi havia més sords, en canvi en el institut Josep Pla només eren sis sords, en aquest altre érem molts més i en cada curs.

3. Quin tipus d'escola era? Inclusiva, especialitzada,...?

Eren inclusives, hi havia logopedes i psicopedagogues.

4. Hi havia més companys sords en la teva classe?

Només eren dos sordes.

5. Els teus companys oients tenien coneixement de la llengua de signes?

Els oients no coneixen molt de la llengua de signes, pregunten signes comuns com : insults. Normalment ens intentaven comunicar en oral.

6. Com era la teva relació amb ells?

La meva relació amb ells era molt justa, teníem un tracte cordial entre nosaltres. Mai estava amb ells, sempre m'ajuntava amb els meus companys sords.

7. Et senties part del grup?

Amb els oients no molt, tenia por al que poguessin pensar coses de mi i em jutjaren, en canvi amb els sords tot el contrari.

8. Vas estar a gust en aquesta institució? (explicació sensacions)

En el primer institut no em sentia molt a gust, però en el segon tot el contrari, em sentia com a casa, tinc molts bons records.

Professionals:

1. Quin tipus de professionals hi havia dins el centre?

En la meva etapa de la ESO només hi havia logopedes i psicopedagogues.

2. Els mestres s'adaptaven i tenien en compte les teves necessitats?

Si parlem d'adaptar a tenir logopedes que feien la funció d'un intèrpret dons si, però sempre depenia d'ells, controlaven si feia els deures, no sentia que hi hagués vincle entre nosaltres, teníem una relació molt freda.

3. Disposàveu de la figura d'un intèrpret?

No, no vaig tenir intèrpret fins que vaig estudiar Batxillerat.

4. Si és que si, funcionava bé la relació amb aquest professional?

Durant la època de Batxillerat, la meva relació amb els intèrprets era molt bona, encara que el primer any em costava adaptar-me, ja que no tenia reforç ni suport en les classes per part del logopedes, es limitava a interpretar.

Recursos :

1. El col·legi disposava de material adaptat?

Dins les aules hi havia llums d'emergències vermelles, no hi havia llums per canvis de classes, això m'hagués agradat.

2. Si es que no, quin material vas trobar a faltar? Quines eren les teves necessitats dins el centre?

Les meves necessitats és que tot l'institut tinguessin coneixements de llengua de signes, m'agradaria molt, sense tenir que dependre de tercers per poder-me comunicar de manera natural.

3. Creus que el col·legi esta ben adaptat? Quines millores creus necessàries i que vas requerir?

Crec que podrien integrar la figura del intèrpret dins l'aula o que donessin coneixements de llengua de signes, d'aquesta manera em podria comunicar be amb tots els alumnes. D'aquesta manera em sentiria integrada del tot, sense barreres de cap tipus. També podrien utilitzar subtítols quan posessin pel·lícules.

Vivència personal:

1. Com defineixes el teu trajecte durant aquesta etapa? Bona o dolenta? Perquè?

El meu trajecte en general va ser bo, en canvi molts dels meus companys van tenir grans problemes per integrar-se amb la resta de companys, però jo si. Va ser tota una experiència.

2. Quines van ser les teves sensacions?

La meva sensació era molt bona, m'agradava anar a l'escola i trobar-me als meus companys sords, era molt bona estudiant.

3. Algun fet a destacar?

Una experiència que vaig passar que em va marcar va ser: un dia vaig tenir un conflicte amb una companya oient, el director ens van reunir juntament amb la logopeda, la companya tenia una actitud horrible i jo també. En un moment la logopeda em va agafar i em va dir que tenia que canviar la meva actitud, jo li vaig preguntar el perquè i ella em va dir per demostrar que els sords tenim bona actitud, jo li vaig respondre que la meva actitud per ser sorda no tenia que ser diferent que era com tothom. En aquest moment no em va dir res més, però es va enfadar amb mi.

4. Quins canvis realitzaries si poguessis canviar algú?

Disposar d'intèrprets en tots els cursos, no només en Batxillerat.

1.2 ENTREVISTA SORD 2

Institució:

1. En quina escola vas realitzar l'ESO?

Vaig estudiar en dos escoles, la primera Consell de Cent (especial) i Anna Reval (integrada).

2. Quin tipus d'escola era? Inclusiva, especialitzada,...?

Consell de Cent era una escola especial i Anna Reval integrada amb oients. Vaig anar a Consell de Cent ja que és la única escola especial que hi havia en la meva zona.

3. Hi havia més companys sords en la teva classe?

Si jo no era l'únic, també hi havien més companys sords a la meva classe, estàvem sords i oients junts. En total érem quatre sords.

4. Els teus companys oients tenien coneixement de la llengua de signes?

Depèn, els oients que s'ajuntaven amb nosaltres si que la coneixien ja que nosaltres els ensenyàvem els signes. Alguns oients els interessava conèixer aquesta llengua. El meu grup d'amics estava format per oients i sords.

5. I amb la resta de companys, quina era la teva relació?

També era bona, no hi havia cap problema en comunicar-nos. Però inclús molts cops eren els mateixos sords qui rebutjaven als oients, no volien comunicar-se amb ells ni ensenyar-li la llengua. Molts sords tenen una mentalitat molt tancada i només volen anar amb el seu grup d'iguals, directament passaven dels oients encara que aquests tinguessin interès.

6. Llavors el teu grup d'amics era tancat? Només ho formàveu persones sordes?

Si els meus amics no volien comunicar-se amb els oients, però jo si, a mi no m'importava tenir contacte amb ells, a més a mi m'interessava ja que, després aniria amb una escola amb oients i volia tenir relació amb ells.

7. Vas estar agust en aquesta institució? (explicació sensacions)

Si no vaig tenir cap problema.

Professionals:

1. Quin tipus de professionals hi havia dins el centre?

Dins l'escola especial hi havia diferents professionals: psicòleg, pedagog, logopeda i també hi havia un educador social que venia alguns cops a l'escola. Encara que aquest últim no feia res especial, venia molt poc, mirava que tot estigues en ordre i s'anava.

2. Els mestres s'adaptaven i tenien en compte les teves necessitats?

Els professionals que estaven més en nosaltres i que feien un treball més individualitzat era el psicopedagog i el logopeda.

3. Et va resultar útil la seva ajuda?

A mi personalment no, ja que ells pensen que les persones sordes tenim dificultats a l'hora d'arribar a un mateix nivell que una persona oient, ens veuen com inferiors a la resta. A més, a mi no em va agradar el treball amb el logopeda, ja que ell és un professional especialitzat en teràpia de veu, no en teràpia de persones sordes, és molt diferent, per una persona sorda és més útil un psicopedagog. Encara que la llengua de signes ells la coneixien per poder-se comunicar amb nosaltres.

4. Disposàveu de la figura d'un intèrpret?

Vaig disposar d'un intèrpret a partir de l'educació post obligatòria, al cicle formatiu de grau mig, al superior. Només en aquest període.

5. I la relació amb aquest professional ha sigut bona?

Si, encara que també depèn de quin intèrpret tinguis, ja que la comunicació és diferent en cada professional, sempre es més bo tenir converses abans i saber quina és la manera de signar, ja que no és només tenir el títol també es l'actitud, la capacitat,... però generalment bé.

Recursos:

1. El col·legi disposava de material adaptat?

Fa poc si que ja hi havien dins el centre, però abans no hi teníem res, estaven per sota dels oients. Els que t'ajudaven eren els altres professionals com el pedagog, que et feia els resums i et deia el que havies d'estudiar. A més sempre havien estudiat amb català, no va ser fins a batxillerat que vam començar a estudiar amb castellà. Vam tenir dificultats. Encara i així el contacte amb aquesta llengua la tinc més perduda, ja que nosaltres quan vam acabar la ESO cadascú va anar cap un camí diferent i no vam seguir tenir contacte amb persones castellaneres. Llavors el meu aprenentatge en llengua espanyola a anat a pitjor.

2. Quin tipus de material?

Normalment els estudiants oients com els sords estudiaven de la mateixa manera, però el que hagués sigut lo millor, es que els professionals de psicopedagog i logopeda s'anessin anat fora. Jo hagués preferit tenir un pedagog i un intèrpret, aquests dos funcionarien el doble de millor i proporcionarien més ajuda per nosaltres.

Vivència personal:

1. Com defineixes el teu trajecte durant aquesta etapa? Bona o dolenta? Perquè?

Aquesta etapa va ser la pitjor, alguns moments van ser normals però la gran majoria la recordo dolenta. Perquè jo recordo quan vaig arribar a primer d'ESO, per exemple el que em va passar es que a mi i els meus companys sords ens van donar el llibre d'anglès de primer de primària. En el llibre que ens van donar estava tapat que sigues de primària, ens vam enfadar molt ja que aquest llibre només els teníem els sords, creien que el nostre nivell estava per sota de la resta. Nosaltres vam protestar al CREDA i vam aconseguir uns llibres iguals que la resta. Va ser molt injust. Una persona sorda és igual que una oient, la única dificultat és l'audició. Volien que tinguéssim una classe especial d'angles, va ser la única assignatura amb la que vam tenir problemes.

2. Quines van ser les teves sensacions?

Em feien sentir que estava per sota del oients.

3. Al final que prefereixes una escola especialitzada o ordinària?

Personalment jo prefereixo una escola ordinària, ja que el meu dia a dia també tinc relació amb persones oients i prefereixo sentir-me igual que la resta, ja que en una d'especialitzada sempre et tracten de manera diferent a la resta. Prefereixo ser l'únic sord. Quant som més sords sempre hi ha més problemes.

4. Algun altre fet a destacar?

Si hi ha dos situacions més, la primera quan jo vaig arribar a l'escola especial per persones sordes, Tres Pins, jo abans anava a l'escola bressol ordinària. Quan vaig arribar vaig veure moltes persones sordes signant, jo no entina res, cap signe, vaig començar a plorar, ja que pensava que jo era l'únic sord, però veia que ningú utilitzava la veu, jo flipava, no entenia res. En la primària vaig començar a conèixer la

llengua de signes, però la meva comunicació era molt bàsica. Quan vaig arribar a primer d'ESO ja tenia més fluïdesa.

L'altre situació és la millor, quan vaig arribar a l'escola postobligatoria, el grau superior, la meva logopeda que era la que va estar amb mi durant tota l'etapa de l'ESO continuava amb el meu procés vaig ser jo qui li vaig dir que no volia que ella sigues la professional que estigues em mi, li vaig explicar que no m'agradava la seva forma de treballar i que no volia el seu suport. Ella ho va acceptar i se'n va anar sense dir res. Va ser un dels millors moments que vaig viure, em vaig sentir llibertat.

5. Millor escola especial o ordinària?

Crec que millor és l'escola especial pel simple fet que hi ha una atenció molt més especialitzada i concreta per nosaltres. Em fa reflexionar molt interiorment com soc i crec que és la millor manera. Encara que el contacte amb oients m'encanta.

1.3 ENTREVISTA SORD 3

Institució:

1. En quina escola vas realitzar l'ESO?

Vaig estudiar a l'escola Joan Fuster

2. Va ser la mateixa durant tota la etapa escolar? O vas realitzar un canvi?

No va ser la mateixa durant tota l'etapa de l'ESO

3. Quin tipus d'escola era? Inclusiva, especialitzada,...?

Era una escola ordinària.

4. Hi havia més companys sords en la teva classe?

Jo era la única sorda

5. Com era la teva relació amb ells?

Genial, no vaig tenir cap problema, feia les mateixes coses que ells, tirar boles de paper per l'institut, anar a fumar els banys,...

6. Et senties part del grup?

No tinc cap problema amb relacionar-me amb els oients, gaudeixo molt parlant tranquil·lament. Cap problema

7. Els teus companys oients tenien coneixement de la llengua de signes?

La comunicació no era cap problema. Em comunicava de manera oral, jo no tenia ni idea de la llengua de signes i ells tampoc . Durant aquesta etapa no coneixia que era la llengua de signes.

8. En quin moment la vas descobrir ?

La vaig conèixer quan jo tenia 14 anys, però vaig conèixer coses molt simbòliques, com el meu signe, el meu nom amb dactilologia, però els 16 ja vaig aprendre casi tot i podia comunicar-me sense cap problema en aquesta llengua.

9. I com la vas conèixer?

El meu logopeda del institut va posar-se en contacte amb altres escoles on hi havien persones sordes, es feien retrobaments on només participaven sords i em va convidar un dia anar. Quan vaig arribar no entenia res, mai havia vist aquells gestos i aquella manera de comunicar-se, vaig flipar, no entenia res, no em va agradar, jo preferia comunicar-me com sempre de manera oral, de forma més tranquil·la. Amb el temps vaig comprendre els avantatges que té aquesta llengua, per poder arribar a comunicar-nos millor i de manera més entenedora per nosaltres. I fins ara que continuo utilitzant-la.

10. I quin tipus de comunicació prefereixes un cop que ja tens coneixements de les dues?

Millor, pitjor,...no ho se. La llengua de signes només és per poder comunicar-me amb la resta dels sords, només. Amb la resta de persones de manera oral.

11. Dins l'escola no utilitzaves la llengua de signes, no?

No, en cap moment, només quan vaig conèixer l'abecedari l'utilitzava com llenguatge secret amb els meus amics, però només coses així.

12. Vas estar bé en aquesta institució? (explicació sensacions)

Si, no vaig tenir cap tipus de problema per ser sorda, només quan vaig entrar el primer dia els meus companys em van jutjar abans d'hora, pensant que pel simple fet de ser sorda era ximple, es burlaven de mi pensant que jo no m'assabentava, quan van veure que responia i que ser sorda no m'afectava a les meves condicions intel·lectuals van canviar el xip i em van acceptar com un més del grup.

Ser acceptada va fer que també tingués un caràcter rebel amb els meus companys, ens ficaven amb els més dèbils,... fent burles. Ara mateix em penedeixo de tot allò, ja que sé que ella (noia que l'hi feien Bullying) era una bona noia, amb caràcter fluix però que per aquest motiu no l'havia d'humiliar. Però em va perdonar, així que tot perfecte.

Professionals:

1. Quin tipus de professionals hi havia dins el centre?

Només hi havia un professional, una logopeda.

2. Els mestres s'adaptaven i tenien en compte les teves necessitats?

No, em tractaven com una més, encara que es notava que el tracte en certs moments pel simple fet de ser sorda era diferent. És pensaven que era una ximple que no entenia les coses i em donava molta ràbia, encara que a vegades l'utilitzava pel meu benefici personal.

3. Disposàveu de la figura d'un intèrpret?

No, no necessitava aquest servei, era com si fos una oient més.

Vivència personal:

1. Com defineixes el teu trajecte durant aquesta etapa? Bona o dolenta? Perquè?

Bona, normal.

2. Quines van ser les teves sensacions?

Va ser divertit

3. Algun fet a destacar, si poguessis canviar alguna cosa d'aquesta etapa que vas viure, quina seria?

Si, hi hauria una cosa que canviaria de manera molt dràstica. La logopeda fora del institut. Durant la meua vida he tingut 9 logopedes diferents, perquè he estudiat en total en 6 escoles diferents, encara que

l'ESO vaig estar en la mateixa i ho vaig agrair perquè estava cansada de tants canvis.

Bueno, durant aquesta etapa amb els meus companys vaig estar molt bé, l'única cosa és la logopeda que la faria fora del centre. Des de primer d'ESO fins tercer va ser el pitjor de la meva vida amb la logopeda, m'obligava escollir, com per exemple: musica o angles, per poder estar durant aquesta hora amb la logopeda. Jo preferia musica i ella em deia que no pel simple fet de que no aprofitaria la classe per culpa de la meva sordesa, em va fer molt de mal aquest fet perquè a mi m'agrada molt la musica i també l'anglès i no em va agradar que em fes escollir, encara i així vaig escollir musica pel simple fet de fer-li veure i demostrar-li que tinc capacitats com per poder anar a una classe de musica amb normalitat. Els meus companys van flipar, vaig fer un gran esforç perquè vaig aprendre a tocar la flauta de meravella, encara que el so d'aquest instrument m'esgarrija. La mestra va anar a parlar amb la logopeda i li va comentar que les meves capacitats eren suficientment bones com per poder estudiar i aprendre musica, la logopeda va tindre que callar i reconèixer el seu error.

4. Llavors, creus que l'error era de la logopeda com a persona o perquè penses que aquest professional no es necessari?

Crec que la figura del logopeda és necessari però fins un punt, no m'agrada que parlin de mi i que em critiquin entre elles, i això ho feien. El treball que faig amb ella té que quedar entre nosaltres, crec que no es realitza un bon treball i a mi personalment no em va agradar, hagués estat millor sense ella segur.

5. Amb els teus companys d'aula, et senties part de grup? Vas estar be durant aquesta etapa?

Vaig tenir una molt bona relació amb ells, és el millor que m'emporto d'aquesta etapa.

ANNEX 3: QUADRES DE CATEGORITZACIÓ DE LES ENTREVISTES.

2.1 ENTREVISTA SORD 1

TRANSCRIPCIÓ	TEMA	CATEGORIA	MARC TEÒRIC	REFLEXIONS
“Eren inclusives (....)”. Pregunta 3	Tipus	Institució	Pàgina 18. Tipus d'escola	Els familiars del jove adolescent sord decideixen fer partícep al jove d'una escolarització inclusiva dins el col·lectiu oient, de tal manera que pugui establir relacions amb oients i sords.
“Els oients no coneixen molt de la llengua de signes, pregunten signes comuns com : insults. Normalment ens intentaven comunicar en oral”. Pregunta 5	Relacions entre col·lectius	Institució	Página 20 “Las lenguas de signos en la educación bilingüe: un enfoque plurilingüe e intercultural” autor: Alfredo Alcina Madueño (2015)	Hi ha interès per part dels alumnes oients per conèixer el món de la llengua de signes. aquest interès dona peu a la inserció del col·lectiu.

Amb els oients no molt, tenia por al que poguessin pensar coses de mi i em jutjaren, en canvi amb els sords tot el contrari. Pregunta 7	Relació entre col·lectius	Institució	Pàgina 7. "Perfil psicològic del nen sord" punt 7	Inseguretat a l'hora de relacionar-se amb els oients per por al judici i les etiquetes. Es relacionen amb els companys sords, ja que comparteixen les mateixes característiques i pors.
"En la meua etapa de la ESO només hi havia logopedes i psicopedagogues". Pregunta 1	Professionals dins l'aula.	Professionals	Pàgina 19. "Las lenguas de signos en la educación bilingüe: un enfoque plurilingüe e intercultural" autor: Alfredo Alcina Madueño (2015)	Els logopedes fan la funció d'interpret dins aquesta etapa d'ESO.
Si parlem d'adaptar a tenir logopedes que feien la funció d'un intèrpret dons si, però sempre depenia d'ells, controlaven si feia	Relació amb els professionals	Professionals	Tema a treballar, ja que no hi vaig cercar sobre la relació entre professional	Hi ha un descontent per part d'ella amb els professionals. No hi ha existència de vincle.

els deures, no sentia que hi hagués vincle entre nosaltres, teníem una relació molt freda. Pregunta 2			i educant.	
“Durant l’època de Batxillerat, la meua relació amb els intèrprets era molt bona, encara que el primer any em costava adaptar-me, ja que no tenia reforç ni suport en les classes per part del logopedes, es limitava a interpretar”. Pregunta 4	Relació amb els professionals.	Professionals	Tema a treballar, ja que no hi vaig cercar sobre la relació entre professional i educant.	Fa la comparació amb els professionals que va tenir durant l’època de batxillerat, realitzant aquesta comparació dona una perspectiva molt negativa a la figura del pedagog dins l’aula.
“Les meues necessitats és que tot l’institut tinguessin coneixements de llengua de signes, m’agradaria molt, sense tenir que dependre de tercers per poder-me comunicar de manera natural”. Pregunta 2	Necessitats	Recursos	Pàgina 6 “Perfil psicològic del nen sord” punt 5. Autor: Sabina Pabón Serrato (2009)	No es sent completament integrada per qüestió de la llengua i de la seva necessitat de dependre d’intermediaris.

<p>“Crec que podrien integrar la figura del intèrpret dins l’aula o que donessin coneixements de llengua de signes, d’aquesta manera em podria comunicar be amb tots els alumnes”. Pregunta 3</p>	Necessitats	Recursos	<p>Pàgina 18.</p> <p>“Modelos actuales de educación bilingüe para sordos en España” autor: Fernandez Viader (1990)</p>	<p>Reclama dins la institució la figura del intèrpret o la transmissió de coneixements de llengua de signes dins l’aula.</p>
<p>“ (...)També podrien utilitzar subtítols quan posessin pel·lícules”.</p>	Necessitats	Recursos	<p>Recursos d’adaptació d’informació dins la institució seria un tema a tractar en una altre recerca. El meu marc teòric no té informació sobre aquest fet.</p>	<p>Necessitat d’adaptació de material dins l’aula per la transmissió d’informació.</p>
<p>“El meu trajecte en general va ser bo, en canvi molts dels meus companys van tenir grans problemes per integrar-se amb la</p>	Relació entre col·lectius	Vivència personal	<p>Pàgina 21.</p> <p>“Las lenguas de signos en la educación bilingüe: un enfoque</p>	<p>Bona relació amb els companys de classe, sords i oients. Encara que emmarca que la seva adaptació va ser millor que la</p>

resta de companys, però jo si." Pregunta 1			plurilingüe e intercultural" autor: Alfredo Alcina Madueño (2015)	resta dels seus companys sords. Possiblement per por a que jo la jutges.
Una experiència que vaig passar que em va marcar va ser: un dia vaig tenir un conflicte amb una companya oient, el director ens van reunir juntament amb la logopeda, la companya tenia una actitud horrible i jo també. En un moment la logopeda em va agafar i em va dir que tenia que canviar la meua actitud, jo li vaig preguntar el perquè i ella em va dir per demostrar que els sords tenim bona actitud, jo li vaig respondre que la meua actitud per ser sorda no tenia que ser diferent que era	Conflictes amb els professionals.	Vivència personal	Pàgina 11. "La educación de las personas sordas: La escuela oralista española" autor: Manuel López Torrijo, (2005)	Justament en aquest punt es demostra la falta de contacte i vincle amb el professional. Encara que és en aquest punt on es demostra les barreres que hi ha entre la comunitat sorda i la oient, manifestant la por al judici del col·lectiu, deixant de banda la seva individualitat com personal i el seu dret a manifestar-se.

com tothom. En aquest moment no em va dir res més, però es va enfadar amb mi. Pregunta 3				
--	--	--	--	--

2.2 ENTREVISTA SORD 2

TRANSCRIPCIÓ	TEMA	CATEGORIA	MARC TEÒRIC	REFLEXIONS
“Consell de Cent era una escola integrada i Anna Reval també. Vaig anar a Consell de Cent ja que és la única escola inclusiva que hi havia en la meua zona” Pregunta 2	Tipus	Institució	Pàgina 18. Tipus d'escola	El sord vol arribar a sentir-se a gust dins l'aula, d'aquesta manera busca el lloc on hi hagin més joves del seu mateix col·lectiu, de tal manera que es pugui sentir part del grup.
“Depèn, els oients que s'ajuntaven amb nosaltres si que la coneixien ja que nosaltres els ensenyàvem els signes. Alguns oients els interessava conèixer aquesta llengua. El meu grup d'amics estava format per oients i sords”. Pregunta 4	Relacions entre col·lectius	Institució	Pàgina 20 “Las lenguas de signos en la educación bilingüe: un enfoque plurilingüe e intercultural” autor: Alfredo Alcina Madueño (2015)	Bona relació amb oients, hi ha interès per conèixer la cultura sorda i la seva llengua.
“També era bona, no hi havia cap problema en comunicar-nos. Però inclús molts cops	Relació entre col·lectius	Institució	Pàgina 23. “Comunitat sorda” Pàgina “Perfil	El sord busca la seva seguretat personal amb el grup d'iguals, per aquest motiu rebutja

<p>eren els mateixos sords qui rebutjaven als oients, no volien comunicar-se amb ells ni ensenyar-li la llengua. Molts sords tenen una mentalitat molt tancada i només volen anar amb el seu grup d'iguals, directament passaven dels oients encara que aquests tinguessin interès".</p> <p>Pregunta 5</p>			<p>psicològic del nen sord"</p>	<p>allò que fa exposar-se com individu i deixant les seves mancances al descobert.</p>
<p>Els professionals que estaven més en nosaltres i que feien un treball més individualitzat era el psicopedagog i el logopeda. Pregunta 2</p>	<p>Tipus de professionals</p>	<p>Professionals</p>	<p>Pàgina 18</p> <p>"tipus d'escola"</p> <p>Autora: Fernandez Viader</p>	<p>Dins la institució trobem un conjunt de professionals per tal de procurar una educació inclusiva per els joves sords dins l'aula.</p>
<p>"A mi personalment no, ja que ells pensen que les persones sordes tenim dificultats a l'hora d'arribar a un mateix nivell que una persona oient, ens</p>	<p>Relació amb els professionals.</p>	<p>Professionals</p>	<p>Pàgina 11.</p> <p>"La educación de las personas sordas: La escuela oralista</p>	<p>La relació amb el professional no es l'adequada, hi ha falta de vincle entre el sord i el professionals.</p>

<p>veuen com inferiors a la resta. A més, a mi no em va agradar el treball amb el logopeda, ja que ell és un professional especialitzat en teràpia de veu, no en teràpia de persones sordes, és molt diferent, per una persona sorda és més útil un psicopedagog .</p> <p>Encara que la llengua de signes ells la coneixien per poder-se comunicar amb nosaltres. “</p> <p>Pregunta 3</p>			<p>española”</p> <p>autor:</p> <p>Manuel López Torrijo, (2005)</p>	
<p>“(…) sempre havien estudiat amb català, no va ser fins a batxillerat que vam començar a estudiar amb castellà. Vam tenir dificultats. Encara i així el contacte amb aquesta llengua la tinc més perduda, ja que nosaltres quan</p>	<p>Aprenentatge</p>	<p>Recursos</p>	<p>Pàgina 21.</p> <p>“La llengua de signes al marc legislatiu”</p>	<p>Els sords tenen dificultats a l'hora de fer als seus aprenentatges dins l'aula en relació a la llengua. Es queixen de les poques possibilitats que tenen per poder adquirir qualsevol altre llengua que no sigui el català, ja</p>

<p>vam acabar la ESO cadascú va anar cap un camí diferent i no vam seguir tenir contacte amb persones castellanés. Llavors el meu aprenentatge en llengua espanyola a anat a pitjor".</p> <p>Pregunta 1</p>				<p>que dins l'aula només treballen aquesta.</p>
<p>Normalment els estudiants oients com els sords estudiaven de la mateixa manera, però el que hagués sigut lo millor, es que els professionals de psicopedagog i logopeda s'anessin anat fora. Jo hagués preferit tenir un pedagog i un intèrpret, aquests dos funcionarien el doble de millor i proporcionarien més ajuda per nosaltres.</p> <p>Pregunta 2</p>	<p>Relació amb els professionals</p>	<p>Recursos</p>	<p>Tema a tractar, ja que dins el marc teòric no treballa la relació entre el professional i el jove.</p>	<p>No veuen bé els professionals que troben avui dia dins l'aula. Es queixa de la falta d'un intèrpret.</p>
<p>"Aquesta etapa va ser la pitjor, alguns</p>	<p>Experiències</p>	<p>Vivència personal</p>	<p>Pàgina 11. "La</p>	<p>Experiències negatives durant</p>

<p>moments van ser normals però la gran majoria la recordo dolenta. Perquè jo recordo quan vaig arribar a primer d'ESO, per exemple el que em va passar es que a mi i els meus companys sords ens van donar el llibre d'anglès de primer de primària. En el llibre que ens van donar estava tapat que sigues de primària, ens vam enfadar molt ja que aquest llibre només els teníem els sords, creien que el nostre nivell estava per sota de la resta. Nosaltres vam protestar al CREDA i vam aconseguir uns llibres iguals que la resta. Va ser molt injust. Una persona sorda és igual que una oient, la única dificultat és l'audició. Volien que</p>			<p>educación de las personas sordas: La escuela oralista española” autor: Manuel López Torrijo, (2005)</p>	<p>aquesta etapa, justament el sorprenent es que aquesta experiència sigui a causa dels professionals i no en relació a la dificultat de la comunicació. Els prejudicis que han patit al llarg de la historia desgraciadament queden reflectits en situacions humiliants com aquesta. Per sort aquesta comunitat continua lluitant pels seus drets i defensant la seva individualitat com persona.</p>
--	--	--	--	--

tinguéssim una classe especial d'angles, va ser la única assignatura amb la que vam tenir problemes.” Pregunta 1				
“Em feien sentir que estava per sota del oients.” Pregunta 2	Sensacions	Vivència personal	Pàgina 7 “Perfil psicològic del nen sord”	Sentiment d'inferioritat.
“Personalment jo prefereixo una escola ordinària, ja que el meu dia a dia també tinc relació amb persones oients i prefereixo sentir-me igual que la resta, ja que en una d'especialitzada sempre et tracten de manera diferent a la resta. Prefereixo ser l'únic sord. Quant som més sords sempre hi ha més problemes”. Pregunta 3	Necessitats	Vivència personal	Pàgina 15 “La educación de las personas sordas, la escuela oralista española” autor: Manuel López Torrijo.	Estan cansats de trobar-se en la sensació de ser els pobres i els ximpls que no s'assabenten de res. Volen una igualtat d'oportunitats i de drets dins l'aula.
“(…) quan vaig arribar a l'escola post	Rebuig al professional	Vivència personal	Tema a tractar, ja	Rebuig total cap al professional, en

obligatòria, el grau superior, la meva logopeda que era la que va estar amb mi durant tota l'etapa de l'ESO continuava amb el meu procés vaig ser jo qui li vaig dir que no volia que ella sigues la professional que estigues em mi, li vaig explicar que no m'agradava la seva forma de treballar i que no volia el seu suport. Ella ho va acceptar i se'n va anar sense dir res. Va ser un dels millors moments que vaig viure, em vaig sentir llibertat". Pregunta 4			que dins el marc teòric no treballa la relació entre el professional i el jove.	aquest cas el logopeda per la sèrie d'experiències negatives que va viure dins el centre amb ell.
"Crec que millor és l'escola especial pel simple fet que hi ha una atenció molt més especialitzada i concreta per nosaltres. Em fa reflexionar molt interiorment com soc	Necessitats	Vivència personal	Pàgina 15 "La educación de las personas sordas, la escuela oralista española"	Contradicció completa amb una resposta i amb una altre. Al llarg de l'entrevista penso que va arribar el punt que va reflexionar sobre les seves necessitats

i crec que és la millor manera. Encara que el contacte amb oients m'encanta".			autor: Manuel López Torrijo.	per tal de poder trobar-se en un ambient més d'iguals i per aquest motiu va canviar la seva resposta.
---	--	--	---------------------------------------	---

2.1 ENTREVISTA SORD 3

TRANSCRIPCIÓ	TEMA	CATEGORIA	MARC TEÒRIC	REFLEXIONS
“Era una escola ordinària”. Pregunta 3	Tipus	Institució	Pàgina 18. Tipus d'escola	Els familiars decideixen proporcionar una educació oralista dins una escola ordinària.
“Jo era la única sorda” Pregunta 4 “Genial, no vaig tenir cap problema, feia les mateixes coses que ells, tirar boles de paper per l'institut, anar a fumar els banys,... “ Pregunta 5	Relació entre iguals	Institució	Pàgina 21 “Las lenguas de signos en la educación bilingüe: un enfoque plurilingüe e intercultural” autor: Alfredo Alcina Madueño (2015)	Bona relació amb els companys, encara que ella era l'única sorda que es trobava dins l'aula va integrar-se correctament dins el grup com una més.
“La comunicació no era cap problema. Em comunicava de manera oral, jo no tenia ni idea de la llengua de signes i ells tampoc . Durant aquesta etapa no coneixia que era la	Comunicació	Institució	Pàgina 20 “Las lenguas de signos en la educación bilingüe: un enfoque plurilingüe e intercultural”	No tenia cap coneixement en llengua de signes, de manera que la seva educació era purament oralista, d'aquesta

llengua de signes". Pregunta 7			autor: Alfredo Alcina Madueño (2015)	manera no tenia cap problema a l'hora de comunicar-se amb els oients de la seva classe.
"El meu logopeda del institut va posar-se en contacte amb altres escoles on hi havien persones sordes, es feien retrobaments on només participaven sords i em va convidar un dia anar. Quan vaig arribar no entenia res, mai havia vist aquells gestos i aquella manera de comunicar-se, vaig flipar, no entenia res, no em va agradar, jo preferia comunicar-me com sempre de manera oral, de forma més tranquil·la. Amb el temps vaig comprendre els	Llengua	Institució	Pàgina 13 S. XVIII, Abad de L'epée	La seva manera de comunicar-se era completament oralista, no va tenir coneixements de llengua de signes fins l'adolescència. Va descobrir una cultura i una forma de comunicar-se amb altres persones amb les mateixes característiques que ella. És una nova manera de poder-se comunicar-se encara que ella prefereix oralment , ja que d'aquesta

<p>avantatges que té aquesta llengua, per poder arribar a comunicar-nos millor i de manera més entenedora per nosaltres. I fins ara que continuo utilitzant-la".</p> <p>Pregunta 9</p>				<p>manera es sent més integrada en el grup.</p>
<p>"no vaig tenir cap tipus de problema per ser sorda, només quan vaig entrar el primer dia els meus companys em van jutjar abans d'hora, pensant que pel simple fet de ser sorda era ximple, es burlaven de mi pensant que jo no m'assabentava , quan van veure que responia i que ser sorda no m'afectava a les meves condicions intel·lectuals van canviar el xip i em van acceptar com</p>	<p>Relació entre iguals</p>	<p>Institució</p>	<p>Página 6 "Perfil psicològic del nen sord"</p>	<p>Es sorprenent el fet de que ella quan va arribar el col·legi, va patir burles pel simple fet de ser sorda i que justament aquest maltracta el va propiciar ella mateixa a una altre persona.</p> <p>Simplement per arribar a pertànyer a un grup i sentir-se integrada.</p>

<p>un més del grup.</p> <p>Ser acceptada va fer que també tingues un caràcter rebel amb els meus companys, ens ficaven amb els més dèbils,... fent burles. Ara mateix em penedeixo de tot allò, ja que sé que ella (noia que l'hi feien Bullying) era una bona noia, amb caràcter fluix però que per aquest motiu no l'havia d'humiliar. Però em va perdonar, així que tot perfecte".</p> <p>Pregunta 12</p>				
<p>"Només hi havia un professional, una logopeda".</p> <p>Pregunta 1</p>	Tipus	Professionals	<p>Pàgina 19.</p> <p>"Las lenguas de signos en la educación bilingüe: un enfoque plurilingüe e intercultural"</p>	<p>Dins una escola ordinària trobem la figura del logopeda com a suport del sord.</p>

			autor: Alfredo Alcina Madueño (2015)	
“No, em tractaven com una més, encara que es notava que el tracte en certs moments pel simple fet de ser sorda era diferent. És pensaven que era una ximple que no entenia les coses i em donava molta ràbia, encara que a vegades l'utilitzava pel meu benefici personal”. Pregunta 2	Relació amb els professionals.	Professionals.	Pàgina 7 “Antiguitat”	No va tenir bona relació amb els professionals del centre, ja que ella volia ser tractada com una més del grup, que era com els seus companys la feien sentir. En canvi els que realitzaven aquesta distinció eren els mateixos professionals.
“Bona, normal”. Pregunta 1 “Va ser divertit”. Pregunta 2	Experiència	Vivència personal	Conclusió.	Defineix el seu procés dins la institució com bo.
“hi hauria una cosa que canviaria de manera molt dràstica. La logopeda fora del	Canvis/experiència	Vivència personal	Tema a tractar, ja que dins el marc teòric no treballa	La sorda continua la seva insistència amb el descontent que pateix a

<p>institut (...)Des de primer d'ESO fins tercer va ser el pitjor de la meua vida amb la logopeda, m'obligava escollir, com per exemple: musica o angles, per poder estar durant aquesta hora amb la logopeda. Jo preferia musica i ella em deia que no pel simple fet de que no aprofitaria la classe per culpa de la meua sordesa, em va fer molt de mal aquest fet perquè a mi m'agrada molt la musica i també l'anglès i no em va agradar que em fes escollir, encara i així vaig escollir musica pel simple fet de fer-li veure i demostrar-li que tinc capacitats com per poder anar a</p>			<p>la relació entre el professional i el jove.</p>	<p>causa de la logopeda del centre. En aquesta experiència es veu clarament aquestes diferències entre col·lectius, provocades per no deixar decidir a la persona sorda com si no tingues aquesta capacitat d'elecció. Els prejudicis cap aquest col·lectiu encara estan en vigor.</p>
--	--	--	--	--

<p>una classe de musica amb normalitat. Els meus companys van flipar, vaig fer un gran esforç perquè vaig aprendre a tocar la flauta de meravella, encara que el so d'aquest instrument m'esgarrija. La mestra va anar a parlar amb la logopeda i li va comentar que les meves capacitats eren suficientment bones com per poder estudiar i aprendre musica, la logopeda va tindre que callar i reconèixer el seu error. Pregunta 3</p>				
<p>"Crec que la figura del logopeda és necessari però fins un punt, no m'agrada que parlin de mi i que em critiquin entre elles, i això ho feien. El</p>	Canvis	Vivència personal	Pàgina 6 "perfil psicològic del nen sord"	Hi ha desconfiança del sord cap la professional, ja que no els hi agrada que parlin d'ells, ja que es pensen

treball que faig amb ella té que quedar entre nosaltres, crec que no es realitza un bon treball i a mi personalment no em va agradar, hagués estat millor sense ella segur". Pregunta 4				que tots els comentaris són negatius.
--	--	--	--	---------------------------------------